

Historie a současnost ostrahy soudů

Radek Hříbek

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radek Hříbek**
Osobní číslo: **H128310**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Historie a současnost ostrahy soudů**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů.

Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na historii ostrahy soudů;
- na současnost ostrahy soudů;
- na vzdělávání příslušníků Vězeňské služby České republiky.

Součástí práce bude kvantitativní výzkum zaměřený na výkon služby Justiční stráž v budovách soudů.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Časopis České vězeňství

Hála, J. Teorie a praxe vězeňství II. České Budějovice: Dona, 1999.

Mezník, J., a kol., Základy penologie, Brno: PF MU, 1995. ISBN 80-210-1248-X.

Radvan, E.; Vavřík M. Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách, Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009.

www.vscr.cz

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

15. prosince 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 15. prosince 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 20.2.2015

RADEK HEDLBEK
.....
Jméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Ostraha soudů je zajišťována prostřednictvím příslušníků justiční stráže, která je součástí ozbrojeného sboru, Vězeňské služby České republiky. Příslušníci ve výkonu služby především dohlížejí na pořádek a bezpečnost v budovách soudů a jiných místech výkonu soudnictví.

Důležitým článkem pro výkon služby je příprava příslušníků justiční stráže po stránce teoretické i praktické v Akademii Vězeňské služby. Tak i následné odborné vzdělávání v rámci celoživotního vzdělávání pro zvyšování kvalifikace.

Klíčová slova: Justiční stráž, Vězeňská služba, ostraha soudů.

ABSTRACT

Guarding the courts is assured by members of the Judiciary Guards, which is part of a posse of the Prison Service of the Czech Republic. Officers on duty primarily supervise the order and security in court buildings and other places of justice.

An important element in the performance of the service is to prepare members of the Judiciary Guards from the theoretical and practical in Academy Prison Service. As well as the subsequent training as part of lifelong learning for skills upgrading.

Keywords: JudicialGuard, PrisonService, securitycourts.

Rád bych poděkoval doc. PhDr. Miloslavu Jůzlovi, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 HISTORIE	10
1.1 HABSBUŘSKÁ MONARCHIE (1850 – 1918).....	10
1.2 ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA (1918 – 1939).....	12
1.3 PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA (1939 – 1945).....	14
1.4 ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA (1945 – 1992).....	15
2 SOUČASNÉ POJETÍ OSRAHY SOUDŮ	17
2.1 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR	18
2.2 JUSTIČNÍ STRÁŽ	21
2.3 PROSTŘEDKY K ZABEZPEČENÍ SOUDŮ	23
2.4 SOUČINNOSTNÍ DOHODY MEZI VĚZEŇSKOU SLUŽBOU ČR A POLICIÍ ČR	25
3 VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ VE VĚZEŇSKÉ SLUŽBĚ ČR	27
3.1 PŘIJETÍ DO SLUŽEBNÍHO POMĚRU	27
3.2 ZÁKLADNÍ ODBORNÁ PŘÍPRAVA	30
3.3 SPECIALIZAČNÍ KURZY	32
3.4 SYSTEMATICKÉ ŠKOLENÍ FORMOU SAMOSTUDIA	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 CÍL VÝZKUMU	35
4.1 VÝZKUMNÁ TECHNIKA	35
4.2 FORMULACE HYPOTÉZ	35
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK.....	36
4.4 VERIFIKACE HYPOTÉZ.....	49
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	55
SEZNAM OBRÁZKŮ	56
SEZNAM TABULEK	57
SEZNAM PŘÍLOH	58

ÚVOD

Pro výběr tématu k napsání bakalářské práce „Historie a současnost ostrahy soudů“, mě z větší části vedla zkušenost získaná čtrnáctiletou praxí ve služebním poměru příslušníka Vězeňské služby České republiky se služebním zařazením u justiční stráže. Za tuto dobu jsem prošel výkonem služby ve čtyřech místních jednotkách justiční stráže. Všechny jednotky se řídí stejnými stanovenými právními předpisy a nařízeními. Specifika výkonu na daných jednotkách se odlišují podle stupně soudu.

Další motivací pro sepsání práce je i fakt, že v minulosti byla tomuto tématu věnována minimální pozornost a o činnostech k ostraze soudu je dostupná jen velmi malá část literatury.

V práci se pokusím vytvořit ucelený přehled o minulosti a současnosti ostrahy soudů. Zaměřím se na systém vzdělávání a přípravu příslušníků pro výkon služby na soudech, státních zastupitelstvích, ministerstvu spravedlnosti nebo v jiných místech výkonu služby.

V druhé části práce bude proveden výzkum zaměřený na příslušníky justiční stráže v oblasti č. 10, obvodě Krajského soudu při Vazební věznici v Olomouci pomocí kvantitativního výzkumu pomocí dotazníku na získání přehledu o personálním složení místních jednotek, zaměřením se na činnosti a znalosti spojené s jejich výkonem služby na svěřeném úseku.

Příslušníci justiční stráže se v přímém výkonu služby setkávají s jednotlivci nebo skupinami osob vykazující znaky sociálně patologických jevů. Jedná se především o služební činnosti při doručování soudních zásilek, výkonu soudního rozhodnutí, odebírání dětí nezpůsobilým osobám k výchově svěřené osoby na základě předběžného opatření a v případě fyzické ochrany soudního vykonavatele při doručování o rozhodnutí k vykázání násilné osoby z domácnosti. Převážně se jedná o osoby s alkoholovou a drogovou závislostí, která je dostala na pokraj chudoby.

Vězeňská Služba České republiky seznamuje příslušníky od okamžiku přijetí do služebního poměru o úskalích vykonávané činnosti v rámci výkonu služby u justiční stráže. Dále jsou příslušníci seznamováni s touto problematikou v Základní odborné přípravě v nástupním kurzu a následně formou specializačních kurzů v Akademii Vězeňské služby ve Stráži pod Ralskem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE

Soudnictví nás provází již od počátku věků, kdy byl vynesena první trest a je staré jako lidstvo samo. V každé společnosti docházelo k souzení a trestání za provedené protiprávní jednání nebo zvyklostem v dané společnosti. Jak nás historie poučila, trestat se začalo i za náboženské vyznání, rasu nebo politické smýšlení a můžeme jen doufat, že tato historie nám poslouží, jako varování pro budoucí generace.

Na našem území měli nejdříve soudní pravomoc na základě pravomoci panovníka. Od 10 až do 17 století bylo zřízeno několik druhů soudů, o které se starali jednotliví správci. Soudy rozhodovaly zvlášť v trestních věcech poddaných a zvlášť ve věcech šlechty. Jednotlivá vězení měla své správce, (Aleš Kýr, 2010) „*Hradní nebo klášterní vězení měl na starosti žalářník, městském vězení biřic nebo šatlavní hospodář, vrchnostenské vězení dráb, univerzitní vězení pedel, a cechovní vězení určený dohlížitel. Pevnostní vězení měl na starosti profous s pomocníky.*“¹

Jednotliví správci mohli využívat k zajišťování vězňů technických pomůcek v daném vězení. Používání oken nebo vsazení do klády se týkalo především nebezpečných vězňů. Ke změně dochází za Josefa II. kdy jsou vytvořeny v krajských městech kriminální soudy, které měli prvoinstanční pravomoc. Vyšší soudní pravomoc nad těmito soudy měly apelační soudy. Pro těžké zločince byl zřízen těžký žalář ve vojenské pevnosti Špilberk v Brně, která byla předána městu v roce 1785. Střežení na Špilberku zajišťovali vysloužilí vojáci, kteří sloužili v řadách městské gardy. Eskorty vězňů mělo na starosti vojsko.

1.1 Habsburská monarchie (1850 – 1918)

Vydáním císařského patentu č. 117 o zločinech a přestupcích v roce 1852, který byl na našem území využíván jako trestní zákon, je vykonáván trest odnětí svobody v těžkém žaláři, žaláři a vězení. Ministerstvo spravedlnosti přebírá vězeňství a dochází k budování justičních komplexů tvořených soudní budovou a vazební věznicí. Vzniká trojinstanční systém ve složení okresních soudů, zemských soudů a vrchních zemských soudů. Nejvyšší soud a kasační dvůr měl působnost jen ve věcech trestních jako soud zrušovací, rozhodoval pouze o zmatečných stížnostech.

¹ Kýr, Aleš. Historická penologie - Od žalářníka k ozbrojeným sborům ve vězeňství. Vyd. 3/2010: Kabinet dokumentace a historie VS ČR

V okresních věznicích vykonával službu soudní sluha podléhající přednostovi okresního soudu. Dozor na pracovnách vykonávali zřízenci, které zaměstnával příslušný správní úřad. V trestnicích konali službu správní úředníci a vězeňští dozorcí pod vedením inspektora stráže. Správní úředníci a inspektor podléhali řediteli trestnice, jenž byl zodpovědný za chod trestnice podřízen vrchnímu státnímu zástupci.

Vojenské soudy rozhodovaly o trestních věcech vojáků v činné službě. Byly zřizovány vojenské věznice k výkonu vyšetřovací a trestní vazby. Vojenské vězení podléhalo ministerstvu války. Ochrana objektů trestnic zajišťovaly vojenské jednotky, které byly podřízené určeným důstojníkům a šikovatelům.

Vznikem smíšených okresů v roce 1855 dochází ke sloučení správa se soudnictvím. Správu nad novými okresy vykonávaly okresní úřady a od roku 1868 byla opět zavedena okresní hejtmanství, která měla širší pravomoce než její předchůdce. Udržování pořádku a bezpečnosti v obvodu spadalo do kompetence okresního hejtmanství (úřadů). Pro tyto účely bylo využíváno četnictvo a ostatní bezpečnostní sbory pouze z hlediska praktického výkonu služby. Okresní hejtmanství nemělo nad četnictvem personální ani organizační pravomoc. Pokud bylo nedostatečné zajištění dodržování zákonů a předpisů, mohlo okresní hejtmanství požadovat u nadřízených úřadů zprostředkování vojenské asistence.

Četnictvo bylo nejdříve organizovaným vojenským sborem podléhající ministerstvu války. V době míru vykonávalo pro civilní státní správu bezpečnostní funkci. Po roce 1868 přechází četnictvo pod ministerstvo pro zemskou obranu a veřejnou bezpečnost. Jedním z úkolů a poslání četnictva bylo podporování úředních výkonů justice při provádění rozsudků, eskortování zadržených či odsouzených do budovy soudu nebo trestnice.

Po roce 1868 dochází k náhradě policejních věznic za správní, které sloužily k výkonu pořádkového trestu vězení. Jako příklad správní věznice lze uvést pražskou věznici s vžitým názvem Fišpánka. Činnost byla zajišťována správcem, ústavním lékařem, praktikantem, 4 strážci vězňů a 5 průvodčích. Správci věznice měl přiděleno 22 obecních strážníků, kteří mu byli podřízeni. Přijetím zákona č. 16/1914 ř.z., o Sboru stráže vězeňské začali příslušníci tohoto ozbrojeného sboru vykonávat dozorčí a strážní službu v trestnicích a krajských soudních věznicích.

Zájemci o místo dozorce museli splňovat stanovené podmínky pro přijetí:

- Rakouské státní občanství,
- tělesnou a zdravotní způsobilost,

- věk do 35 let,
- vykonanou vojenskou službu,
- znalost čtení, psaní a počtů,
- přiměřené ovládnutí úředního jazyka.

Dozorkyně musely být svobodné a bezdětné ve věku 24 až 39 let.

Po přijetí skládali uchazeči slugební slib, osvojit si stanovené předpisy, ze kterých byli povinni složit slugební zkoušku. Dozorci ve výkonu slugeby používali slugební stejnokroj tmavě zelené blůzy s fialovými manžetami a fialovým límcem, šedými kalhotami a černou čepicí, na které byl rakouský státní znak. Dozorci měli ve výbroji vojenskou šavli a pušku.

Založením tzv. justiční stráže (Justizwache) v roce 1870, jejíž oficiální název byl Vojenský strážní sbor pro c.k. civilní soudy ve Vídni. Příslušníci justiční stráže byli vojáci a spadali pod ministerstvo války. Jejich hlavní prioritou bylo zabezpečování pořádku a bezpečnosti v budovách soudů ve Vídni, zajišťovali tedy výkon slugeby pro jiný resort - resort ministerstva spravedlnosti.

Stavy příslušníků nepřevyšovali počet 250 mužů. Vojenský charakter ozbrojené složky vyjadřovala uniforma, která měla shodné prvky jako uniforma u vojenské policie. Rozdíl mezi vojenskou policií a justiční stráží byl v rozdílném názvu u četaře, kdy příslušník justiční stráže v této hodnosti se nazýval Führer. Výbroj příslušníků justiční stráže byla shodná s pěším mužstvem vojenské policie, tou byla Werndlova puška pro zvláštní sbory a krátká šavle.

1.2 Československá republika (1918 – 1939)

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 museli všichni dozorci a dozorkyně složit slib věrnosti a poslušnosti nově vzniklé republice. Dochází k vynětí trestnic z područí vrchních státních zastupitelství, která jsou zcela nově podřízena ministerstvu spravedlnosti. Z minulého období bylo využíváno 6 mužských trestnic, 1 ženská trestnice, využívaných k výkonu trestu odnětí svobody v délce od 1 roku po doživotí. Pro výkon trestů od 1 měsíce do 1 roku, bylo převzato 36 krajských trestních soudů a 388 okresních soudů, ve kterých byly vykonávány tresty za přestupky.

Počet zaměstnanců sloužících v těchto zařízeních se lišil podle velikosti a typu. V trestnici pro 500 trestanců se jednalo především o 8 úředníků, 80 - 100 dozorců a stanovený počet

kancelářské pracovní síly ke zvládnutí administrativy. Věznice krajských soudů se dělily podle typu na A, B a C, podle počtu vězňů. V typu A jich bylo nad 200, v typu B přibližně mezi 120 - 200 vězni a v posledním typu do 120 vězňů. Lišil se i počet úředníků v dané krajské soudní věznici. Počet dozorců pro jednotlivé krajské soudy byl udáván v poměru 1 dozorce na 8 vězňů. Ve věznicích u okresních soudů vykonával službu převážně 1 soudní zřízenec.

Po přijetí museli dozorcí vykonat tříměsíční odborný kurz v trestnici, který byl zakončen služební zkouškou. Po složení slibu vykonávali službu ve stanoveném stejnokroji černozelelé barvy. Na brigadýrce byl umístěn znak Československé republiky. Byla používána stanovená výbroj, do které patřila do roku 1926 šavle, revolver nebo puška.

Stejně jako v předchozím období si mohli soudy, státní zastupitelství nebo samosprávné celky vyžádat asistenci četnictva, především při řízení v trestních věcech. V Praze byla v roce 1922 zřízena četnická eskortní stanice u Okresního četnického velitelství na Smíchově. Stanice byla řízena velitelem v hodnosti vrchního strážmistra, kterému bylo podřízeno 7 - 9 četníků. Zajišťovali eskorty na žádost Krajského trestného soudu v Praze a všech okresních soudů a trestnic po celém městě. Četnická eskortní stanice přebírala eskortované osoby z mimoměstských stanic a dále zajišťovala jejich předvedení k příslušnému soudu nebo trestnici. Eskorty byly převážně prováděny pěšky nebo vlakem. K přepravě eskortovaného mohlo být použito i autodrožky, ovšem četník se musel nejdříve přesvědčit, není li ve vozidle nějaký předmět, který by mohl použít eskortovaný k útěku. Dále musel eskortovaný sedět zády ke směru jízdy proti četníkovi, aby měl ztížený případný pokus o útěk.

Četnictvo bylo vyzbrojeno chladnými i palnými zbraněmi, které byly rozdělovány podle služebního zařazení v hierarchii četnictva. Z chladných zbraní to byly šavle a bodáky, z palných zbraní pistole a krátké opakovací pušky uzpůsobené k nasazení bodáku. Pistole byla obligátní záležitostí výstroje důstojníků, ovšem existovali i určité výjimky. Tyto výjimky k vyzbrojení měl v pravomoci velící představený nebo jeho zastupující, který rozhodl, zda vyzbrojení samonabíjecí pistolí je dostačující pro výkon služby nebo použití krátké opakovací pušky by znesnadňovalo plnění stanoveného úkolu. Do těchto případů patřily střežení vězňů při soudním přelíčení, eskorty vězňů konané vlakem nebo cesty k soudům k vydání svědectví.

Další možností bylo využití vojenské bezpečnostní složky, které mohly podporovat četnictvo po podání žádosti o asistenci. O tuto asistenci si mohly požádat trestní a exekuční soudy i ředitelství trestnic. Vojenské asistence se týkaly pouze k fyzické ochraně úředních osob, nesměly se účastnit jejich úředních úkonů, např. zatýkání.

1.3 Protektorát Čechy a Morava (1939 – 1945)

Rozpadem Československé republiky a vznikem Protektorátu Čechy a Morava dochází k úpravě soudnictví, které bylo upraveno pro potřeby německé okupační správy. Vedle stávajícího soudního systému vznikly německé soudy řádné a mimořádné. Do řádných soudů patřily soudy obvodové, zemský a vrchní. Mimořádné soudy byly zastoupeny soudy řádnými, zvláštními, stannými a rychlými. Před těmito soudy stanuli osoby zatčené gestapem a německou kriminální policií. Činnosti německých soudů podléhali občané německé národnosti, při porušení právních předpisů velkoněmecké říše i občané protektorátu. Odsouzení německým soudem vykonávali trest v německých káznicích a věznicích. Řízení českých soudních věznic a trestních ústavů zůstalo v pravomoci ministerstva spravedlnosti z nařízení protektorátní vlády. Německá policie a justice začala přebírat v krajích a okresech vězeňská zařízení a začala je využívat jako vyšetřovací věznice.

Pokud chtěli zaměstnanci justice a vězeňství pokračovat ve výkonu služby, museli složit slib poslušnosti Adolfu Hitlerovi. Složením slibu poslušnosti nedovolovalo ke slepé poslušnosti za strany vězeňských zaměstnanců, kdy mnozí z nich se nebáli sankcí za porušení tohoto slibu. Důkazem je zatýkání dozorců příslušníky gestapa, především za podporování odbojové činnosti. Ke změnám v předpisech pro dozorce a úředníky se přistoupilo jen v malé míře, jedinou povinností bylo složit povinné zkoušky z německého jazyka. Další změnou bylo zrušení střeleb a zaměření se na výcvik sebeobrany. Přesto byly dále střelné zbraně dále využívány převážně na nočních směnách, kdy bylo přiděleno 5 nábojů ke každé vydané zbrani. Služební stejnokroj byl stejný jako v období první republiky s malými úpravami. Byl vyměněn státní znak Československé republiky na čepici za protektorátní znak a byly použity knoflíky bez symbolů Československé republiky.

Vznikem protektorátu se nezměnilo složení ozbrojených složek a jako v předchozím období fungovala státní, obecní policie i četnictvo. Později byly bezpečnostní složky označovány jednotným názvem jako protektorátní policie. Činnost těchto složek nebyla

změněna a na dožádání veřejných orgánů, úřadů a soudů prováděli eskortování osob k soudům, zajišťování bezpečnosti a pořádku na vyžádaném místě.

1.4 Československá republika (1945 – 1992)

Po ukončení II. světové války dochází rozdělení činnosti týkající se vězeňství do tří rezortů. Nejdříve se jednalo o ministerstvo vnitra, následně ministerstvo národní bezpečnosti. Ministerstvu spravedlnosti zůstává odpovědnost za činnost v soudních věznicích, trestních ústavech a pracovních táborech. Od října roku 1945 byla vykonávána správní a strážní v soudních věznicích a trestních ústavech sborem vězeňské stráže. V roce 1947 byl zrušen dosud platný zákon č.16/1914 ř.z., o Sboru stráže vězeňské, nahradilo ho nařízení vlády č. 3/1947 Sb. k úpravě organizace, služebních a platových poměrů Sboru uniformované stráže vězeňské. Dochází k rozdělení personálu v soudních věznicích a trestních ústavech do tří služebních tříd (správní, právní a strážní). Vězeňská zařízení byla střežena celodenní směnou, která byla složena z dozorčího útvaru, kontroly u vchodu a jeho pomocníka a členů strážní jednotky.

Jako příklad lze uvést činnost při Okresní soudní věznici v Jeseníku. Po skončení války a převzetí objektu do správy Vojenského velitelství okresu docházelo k absenci pravidel a evidence vězňů, což nebylo v tomto období ojedinělým prvkem. Dřívější dozorce, který se vrátil z fronty a začal znovu užívat služební byt, který opustil v roce 1942, stravoval vězně a docházelo ke zmatkům v rozhodování v činnosti soudní věznice. Okresní soud zahájil činnost až v červnu roku 1945 po převzetí správy ministerstvem spravedlnosti. Službu v soudní věznici vykonával dozorce a tři členové milice Vojenského velitelství okresu.

V roce 1945 jsou obnoveny divizní a brigádní vojenské soudy. Vojenská justice a vězeňství byla řízena čtvrtým odborem na ministerstvu národní obrany. O dva roky později jsou nahrazeny dosavadní vojenské soudy, vojenskými soudy krajskými a vrchními. U krajských vojenských soudů byly zřízeny věznice. V těchto věznicích vykonávali službu vojáci, kteří se řídili vojenskými předpisy pro výkon strážní služby.

Bezpečnost a pořádek v budovách soudů vykonával na základě písemného vyzvání úředníkem sbor národní bezpečnosti v rámci výkonu **zvláštních služeb**. Žádosti se podávali prostřednictvím velitelství, které předalo žádost do daného obvodu ke splnění požadavku. V naléhavých případech mohl soudce ústně vyzvat službu konajícího příslušníka, aby provedl požadovaný úkon na základě dodatečného písemného požádání.

Vyžádání příslušníka pro déle trvající potřeby soudu či více příslušníků najednou, mohlo být zasláno úřadu, kterému byl podřízen.

Při soudních přelíčeních a k eskortování vězňů mohlo být příslušníků Sboru národní bezpečnosti použito jen v případě nouze nebo se takové řízení týkalo nebezpečných zločinců. Při soudním jednání při obavách z kladení odporu mohl přednosta použít Sbor národní bezpečnosti k podpoře. Soudní úředník tak mohl učinit jen v případě z prodlení. Příslušníci Sboru národní bezpečnosti byli povinni okamžitě oznámit výsledek výkonu.

2 SOUČASNÉ POJETÍ OSRAHY SOUDŮ

Vzniká přijetím zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráž, kdy byla zřízena, jak již z názvu vyplývá justiční stráž. Začala zajišťovat pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelstvech a ministerstvu spravedlnosti. V předchozích letech byla ochrana soudů zajišťována jen na základě součinnosti mezi vedením soudu a Policie ČR, která nahradila Sbor národní bezpečnosti. Výjimkou bylo eskortování nebezpečných osob ve výkonu vazby příslušníky vězeňské stráže, k zajištění výkonu soudní moci a zamezení útěku těchto osob, aby nadále nemohli pokračovat v trestné činnosti. Po roce 1989 dochází ve společnosti ke změnám, které začínají udávat nový směr v trendu zabezpečení justičních areálů. Na začátku působnosti justiční stráž vykonávala jen náhodné namátkové kontroly jen za využití ručního detektoru a nahlédnutím do zavazadel osoby vstupující do budovy soudu. Postupem času a vývoje ve společnosti, především kauzy ohledně lehkých topných olejů, dochází k vybavování soudů nejprve detekčními rámy, posléze jsou některé soudy v republice vybaveny rentgeny na kontrolu zavazadel vnášených účastníky soudních jednání. V této době dochází k výbuchu bomby u Okresního soudu v Olomouci k zamaskování či spíše odvedení pozornosti od vyšetřování kauzy lehkých topných olejů.

Další událostí, která napomohla k lepšímu zajištění budov soudů v republice, byl útěk cizince Nedzedina Zeky přímo z jednací síně v budově Městského soudu v Praze za pomoci dvou mužů ozbrojenými pistolemi.

Na příslušníky justiční stráže jsou kladeny stále vyšší nároky v oblasti kontroly vstupujících osob, aby nedošlo k pronesení nebezpečného předmětu nebo střelné zbraně do budovy soudu. Činnost příslušníků justiční stráže je stále častěji vidět ve sdělovacích prostředcích při konání mediálně známých kauz převážně ve věcech trestních. Jako příklad lze uvést součinnost ozbrojených složek Vězeňské služby ČR a Policie ČR při zajištění soudního jednání na Krajském soudu ve Zlíně v kauze Miroslava Masláka, která provázela mimořádná bezpečnostní opatření. Obviněný nebyl k soudu dopravován jen eskortními vozidly, k dopravě byl použit i policejní vrtulník.

Příslušníci justiční stráže musí neustále sledovat trendy v oblasti nebezpečných předmětů, neboť v dnešní době dochází k miniaturizaci jakýchkoliv předmětů, např. úpravy nožů ve velikosti kreditní karty, kdy po rozložení dosahují tyto nože velikosti až 11 cm při velikosti čepele 5 cm.

2.1 Vězeňská služba ČR

Vzniká přijetím zákona č. 555/ 1992 Sb., O vězeňské službě a justiční strážní ve znění pozdějších předpisů s účinností od dne 1. ledna 1993 a nahrazuje zaniklý Sbor nápravné výchovy. Ministr spravedlnosti jmenuje a odvolává generálního ředitele, který mu odpovídá za činnost Vězeňské služby.

Přijetím výše zmíněného zákona bylo umožněno odpoutání od minulého pojetí organizace a způsobu zacházení s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody a výkonu vazby. Byly odstraněny prvky výlučnosti a nadřazenosti ozbrojené organizace vězeňského sboru. V zákoně jsou přesně stanoveny úkoly Vězeňské služby a povinnosti a práva zaměstnanců vězeňského personálu.

Úkoly Vězeňské služby jsou uvedeny v zákoně č. 555/1992 Sb., § č. 2, cituji:

- *„spravuje a střeží vazební vězňice a vězňice a odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,*
- *střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,*
- *prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,*
- *provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky při výkonu vazby a při výkonu trestu odnětí svobody,*
- *zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti a v rozsahu stanoveném tímto zákonem zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství,*
- *vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,*
- *provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,*
- *vede evidenci osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,*

- plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána,
- zabezpečuje vzdělávání příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců Vězeňské služby, které provádí Institut vzdělávání, a vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště Vězeňské služby,
- poskytuje zdravotní péči osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby, v případě potřeby zabezpečuje specializovanou zdravotní péči v mimovězeňských zdravotnických zařízeních,
- prošetřuje vlastními pověřenými orgány trestnou činnost příslušníků; ve spolupráci s Policií České republiky se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti osob ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.“²

Vězeňská služba je dělena na organizační jednotky, které jsou, cituji:

- „Generální ředitelství,
- věznice,
- vazební věznice,
- ústavy pro výkon zabezpečovací detence,
- Střední odborné učiliště,
- Akademie Vězeňské služby.“³

Generální ředitelství Vězeňské služby

Svojí činností vytváří podmínky pro správnou činnost jednotlivých organizačních jednotek a zotavoven vyplývajících ze zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky. Generální ředitelství je rozčleněno do jednotlivých odborů a samostatných oddělení. Odbory metodicky řídí a kontrolují činnost v organizačních jednotkách, vytváří návrhy vnitřních předpisů a podílí se na zpracování právních stanovisek k připomínkovým

² Zákon č. 555/1992 Sb., §2 - o vězeňské službě a justiční strážci, ve znění pozdějších předpisů

³ Statistická ročenka Vězeňské služby pro rok 2013

řízením k právním předpisům, připravují podklady pro jednání generálního ředitele, také zpracovávají odborné materiály a dokumenty. Dále plní úkoly uložené generálním ředitelem Vězeňské služby a ministrem spravedlnosti.

Vazební věznice, věznice a ústavy pro výkon zabezpečovací detence

Vazební věznice zabezpečují plnění podmínek v souladu s trestním řádem, právními předpisy o výkonu vazby a vyhláškou ministerstva spravedlnosti, řádem výkonu vazby. Výkon vazby je zabezpečován jak v celovém, tak i ve zmírněném režimu. Obvinění ve zmírněném režimu se mohou volně pohybovat a stýkat se s ostatními obviněnými na oddělení.

Věznice zabezpečují plnění podmínek, aby trest odnětí svobody plnil svůj účel v souladu s právními předpisy o výkonu trestu odnětí svobody a vyhláškou ministerstva spravedlnosti, řádem výkonu trestu odnětí svobody. Věznice jsou děleny do 4 základních útvarů, a to na věznice (PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D. - 2007), cituji:

- „s dohledem,
- s dozorem,
- s ostrahou,
- se zvýšenou ostrahou.“⁴

Základní typy věznic doplňují věznice pro mladistvé a pro ženy. V areálu jedné věznice mohou být oddělení různých typů.

Zdravotnická služba

Poskytuje zdravotní péči příslušníkům, občanským zaměstnancům, osobám ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody, ve výkonu zabezpečovací detence. Vězeňská služba provozuje ve věznicích zdravotní střediska, vězeňské nemocnice pod dohledem odboru zdravotnické služby Generálního ředitelství Vězeňské služby.

⁴ SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007, 80 s. ISBN 9788073722876

Akademie Vězeňské služby

Zajišťuje základní vzdělání a kvalifikaci příslušníkům a občanským zaměstnancům nezbytnou pro výkon služebních a pracovních povinností a umožňuje další rozvíjení jejich odborných znalostí. Podílí se i na výzkumné činnosti v oblasti penologie a penitenciaristiky a historie vězeňství.

Střední odborné učiliště Vězeňské služby

Střední odborné učiliště poskytuje vzdělání osobám ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, aby tyto osoby našli uplatnění na trhu práce po propuštění na svobodu. Dalším posláním učiliště je doplňování dalšího vzdělání nebo rozšíření kvalifikace ve vzdělávacích kurzech.

Zotavovny Vězeňské služby

Ministerstvo spravedlnosti České republiky zřídilo zotavovny Vězeňské služby, kdy ve zřizovací listině stanoví náplň jejich činností. Ředitel zotavovny je jmenován a odvolán na základě návrhu generálního ředitele ministrem spravedlnosti. Za činnost zotavovny je ředitel odpovědný generálnímu řediteli Vězeňské služby.

2.2 Justiční stráž

Justiční stráž je součástí ozbrojeného sboru Vězeňské služby. Místní jednotky jsou podřízeny příslušné organizační jednotce, která ji personálně a logisticky zabezpečuje. Za chod jednotky odpovídá velitel místní jednotky, který je podřízený oblastnímu veliteli justiční stráže.

Primárním úkolem je dodržování pořádku a bezpečnosti v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstvu spravedlnosti. Výkon služby vyžaduje od příslušníků plnění povinností vyplývajících z právních norem a vnitřních předpisů. Služba je vykonávána na strážních stanovištích, schválených ředitelem příslušné věznice.

Při plnění úkolů je příslušník justiční stráže, pokud je to nezbytně nutné, oprávněn použít zákonných donucovacích prostředků k zajištění bezpečnosti a pořádku v místech výkonu služby.

Donucovací prostředky jsou uvedeny v zákoně č. 555/1992 Sb., v § č. 17, odst. 2 ve znění, cituji:

- *„hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobraný,*
- *předváděcí řetízky,*
- *pouta,*
- *poutací popruhy,*
- *pouta s poutacím opaskem,*
- *slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,*
- *obušek nebo jiný úderný prostředek,*
- *služební pes,*
- *vodní stříkač,*
- *zásahová výbuška,*
- *expanzní zbraně,*
- *úder střelnou zbraní,*
- *hrozba střelnou zbraní,*
- *varovný výstřel,*
- *vytlačování štítem,*
- *vytlačování vozidlem,*
- *prostředek k zamezení prostorové orientace.“⁵*

Příslušníci justiční stráže jsou podřízeni řediteli příslušné věznice či vazební věznice a řídí se pokyny předsedy soudu, předsedy senátu, předsedy státního zastupitelství a jimi pověřenými osobami soudu, zastupitelství nebo ministerstva.

Při soudním jednání na pokyn předsedy soudu provádí vykázání konkrétních osob z jednací síně, chrání účastníky řízení před fyzickými útoky a vykonává pořádkovou činnost před a v jednací síni. Dalšími činnostmi prováděnými příslušníky justiční stráže

⁵ Zákon č. 555/1992 Sb., § 17, odst. 2, o Vězeňské službě a justiční stráž

jsou doručování soudních písemností, kdy doručování nařídil předseda senátu, zabezpečení přepravy cenností a finanční hotovosti a doprovází zaměstnance soudu nebo zastupitelství při úkonech mimo budovu a zajišťuje jejich ochranu.

Při soudních jednání s účastí svědka, jehož totožnost má být utajena, poskytují příslušníci ochranu podle pokynů předsedy senátu. V případě potřeby, kdy příslušníci justiční stráže nemohou zvládnout mimořádnou situaci vlastními silami, požádají o součinnost Policii České republiky popřípadě přítomné příslušníky vězeňské stráže, pokud jim v tom nebrání vyšší zájem služby. Při výkonu služby jsou příslušníci oprávněni kontrolovat totožnost osob, vůči kterým směřuje požadovaný úkon.

2.3 Prostředky k zabezpečení soudů

Justiční stráž při plnění úkolů stanovené v zákoně č. 555/92 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráž České republiky využívá technické a stavebně technické prostředky. Tyto prostředky jsou neodmyslitelnou částí při zajišťování fyzické ostrahy soudu. Patří mezi ně stanovená výzbroj a výstroj, spojovací a signálně zabezpečovací prostředky, technické a stavebně technické prostředky.

Výzbroj a výstroj

Příslušníci justiční stráže mají při výkonu služby stanovenou výzbroj a výstroj. Při plnění různých úkolů se stanovená výzbroj či výstroj mění podle potřeby, aby bylo dosaženo požadovaných úkolů za stanovených bezpečnostních podmínek. Příslušník je standardně vybaven revolverem, při zvýšených bezpečnostních opatřeních může být vyzbrojen brokovnicí. Kromě střelných zbraní má u sebe pouta, obušek a slzotvorný prostředek. Služba je vykonávána ve stanoveném služebním stejnokroji.

Spojovací a signálně zabezpečovací prostředky

Ke komunikaci mezi příslušníky justiční stráže využívá pevné telefonní linky, mobilních telefonů a radiostanic. Signálně zabezpečovací prostředky jsou zařízení využívaná ke střežení objektu. Nejčastěji se jedná o kamerový systém, pohybové senzory, tříštivá čidla, infrazávory. Výstupy z těchto zařízení jsou svedeny do operačního střediska, kde službu

konající příslušník rozhoduje dle aktuální potřeby o konkrétních krocích k dané situaci podle stanovených postupů a nařízení.

Detekční prostředky

Justiční stráž využívá při kontrole vstupujících osob do budovy soudů detekčních prostředků, jestli kontrolovaná osoba u sebe nemá nebezpečný předmět nebo střelnou zbraň. K těmto účelům jsou využívány detekční rámy, ruční detektory kovů a rentgenová zařízení.

Detekčním rámem se prokazuje přítomnost kovů u kontrolované osoby. Detekční rámy jsou viditelně umístěny ve vstupních prostorách soudu, kdy sám detekční rám již psychologicky působí na vstupující osoby. Moderní detekční rámy jsou vícezónové, ukazující přibližnou oblast ve které se nachází potencionální nebezpečný předmět nebo zbraň.

Pokud není možné provést kontrolu detekčním rámem pro neustálou detekci kovových materiálů, využívá se za této situace **ručního detektoru kovů** pro dohledání ukrytých předmětů.

Pro kontrolu objemnějších předmětů je využíváno **rentgenových zařízení**. Rentgeny jsou převážně využívány na kontrolu vnášených zavazadel pro odhalování nepovoleného vnášení nebezpečných předmětů nebo střelných zbraní, také pro odhalení pokusu doručení nástražného výbušného systému do budovy soudu v doručované poště. Z monitoru lze vyčíst složení látek a materiálů, kdy organické a anorganické látky jsou barevně rozlišeny a pomáhají k lepší orientaci pro obsluhu rentgenu.

Stavebně-technická opatření z hlediska bezpečnosti v justičních areálech se rozdělují především na veřejně přístupnou část a neveřejnou. Přístup zaměstnanců a soudců do jednacích síní by měl být řešen odděleně od vstupu do jednací síně, stejné podmínky by měla mít eskorta s obžalovanými pro zajištění její bezpečnosti. Na rekonstrukce nebo novostavby soudů je důležité použít stavebních prvků a materiálů, které odpovídají standardů Národního bezpečnostního úřadu.

2.4 Součinnostní dohody mezi Vězeňskou službou ČR a Policií ČR

Vyhlášením dohody ministra spravedlnosti a ministrem vnitra České republiky o součinnosti soudů a justiční stráže Vězeňské služby České republiky a orgánů Policie ČR v případech ohrožení bezpečnosti a pořádku v budovách soudů, Ministerstva spravedlnosti nebo v jiných místech činnosti soudu a ministerstva, která nastavuje podmínky a opatření k zajištění bezpečnosti a pořádku mezi výše uvedenými bezpečnostními složkami.

O součinnost bezpečnostních složek může požádat v rámci preventivních opatření předseda senátu, předseda soudu, velitel justiční stráže popřípadě oblastní velitel justiční stráže či dalšími orgány Vězeňské služby České republiky na základě písemné žádosti nejméně 3 dny před požadovaným, k němuž je součinnost požadována.

V rámci akutního ohrožení, pokud nelze zajistit pořádek a bezpečnost vlastními silami může požádat o součinnost jakýkoliv pracovník soudu, justiční stráže popřípadě i jiný pracovník Vězeňské služby. Všechny oprávněné osoby mají konkrétní aktuální číslo pro případ požádání součinnosti na ředitelství Policie ČR. Pracovníci stálé služby mají možnost zpětného dotazu, aby se předešlo zneužití tísňového volání.

V případě preventivního opatření pověřený pracovník Policie ČR projedná s předsedou soudu a velitelem místní jednotky okolnosti očekávaného ohrožení a domluví se na charakteru případného zákroku, na kterém se podílí společně s příslušníky justiční stráže. V případě akutního ohrožení postupují příslušníci Policie ČR samostatně a příslušníci justiční stráže popřípadě Vězeňské služby jim poskytnou součinnost podle svých možností.

V rámci těchto opatření postupují orgány Policie ČR v součinnosti s předsedou příslušného soudu takovým způsobem, aby byla zajištěna bezpečnost zaměstnanců soudů i nezúčastněných osob a aby byl šetřen majetek soudu i osobní majek.

Zárok o součinnost může být odmítnut v případě jeho zcela zřejmé neúčelnosti. Při odmítnutí musí být vypracován zápis se stanoviskem o neposkytnutí součinnosti ze strany Policie ČR, které bude doručeno předsedovi příslušného soudu. Pokud dojde k zákroku v rámci součinnostních dohod je zpracován zápis s vyhodnocením zákroku či případné škody na majetku. Kopie zápisu je doručena i předsedovi příslušného soudu.

Součinnostní dohody se týkají i státních zastupitelství, která jsou ve velké části součástí komplexu soudních budov. V takovém případě může požádat o součinnost i příslušný vedoucí státní zástupce nebo jím pověřený pracovník.

Účastníkem řízení k posouzení bezpečnosti soudů a zastupitelství se k bezpečnostním projektům vyjadřuje i Policie ČR a dává návrhy k připojení na pulty centralizované ochrany, které jsou závazná. Poplachové systémy soudů a státních zastupitelství jsou připojovány k pultům centralizované ochrany Policie ČR.

3 VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ VE VĚZEŇSKÉ SLUŽBĚ ČR

Vzdělávání vězeňského personálu je základním kamenem pro zajištění požadovaného výkonu služby nebo plnění pracovních povinností v rámci Vězeňské služby České republiky. První snahou o zvyšování kvalifikace bylo zřízení odborné školy v Ostrově nad Ohří, ministrem spravedlnosti v roce 1970. Příslušníci zde nastupovali do sedmitýdenních kurzů k zvládnutí metodiky nápravné výchovy, sebeobrany a tělesné přípravy, psychologie a pedagogiky. Místo i název školy bylo několikrát změněno. V roce 1992 přijetím zákona o Vězeňské a justiční strážci č. 555/1992 Sb., se transformovala na Institut vzdělávání Vězeňské služby. Ve Stráži pod Ralskem bylo otevřeno nové vzdělávací středisko, které se za 4 roky přestěhovalo do nové budovy vedle Věznice ve Stráži pod Ralskem. V září roku 2013 je změněn název na Akademií Vězeňské služby České republiky na základě novely zákona č. 555/1992 Sb.

Akademie Vězeňské služby České republiky zajišťuje mimo základní vzdělávání také celoživotní vzdělávání, které se zaměřuje především na rozvíjení odborných znalostí a morální úrovně příslušníků a občanských zaměstnanců ve Vězeňské službě České republiky.

3.1 Přijetí do služebního poměru

Uchazeči o přijetí do služebního poměru příslušníka jsou přijímáni na základě zákona č. 361/2003 Sb. O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Tímto zákonem se řídí i další bezpečnostní sbory, kterými jsou Vězeňská služba České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky. Zákon udává podmínky, za kterých je možné uchazeče přijmout do služebního poměru,

Podmínky udávané zákonem jsou obsaženy v zákoně č. 361/2003 Sb., § 13., odst.1, cituji:

- *„Občanství České republiky,*
- *dosažení věku 18 let,*
- *střední vzdělání s maturitní zkouškou,*
- *prokázaná bezúhonnost předložením výpisu z Rejstříku trestů,*
- *prokázáním zdravotní, fyzické a osobní způsobilosti v rámci přijímacího řízení,*

- *nesmí být členem politického hnutí nebo politické strany,*
- *nevykonává jinou výdělečnou činnost a není členem kontrolních nebo řídicích u právnických osob.*⁶

Zákon o služebním poměru dále vymezuje podmínky, které jsou přesně definovány. Za bezúhonného občana se považuje osoba která:

- a) Nebyla za posledních 10 let pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin s horní sazbou odnětí svobody nepřevyšující 2 roky,
- b) V posledních 15 letech nebyla pravomocně odsouzena k trestu odnětí svobody převyšující 2 roky, ne však více jak 5 let,
- c) Pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin vyšší než 5 let odnětí svobody nebo výjimečný trest,
- d) Za posledních 5 let odsouzena za trestný čin z nedbalosti, který je v rozporu s požadavky na příslušníka.

Za **bezúhonného** občana se také nepovažuje osoba:

- a) Jejíž trestní stíhání bylo zastaveno po schválení pravomocného narovnání, kdy neuběhlo 5 let od tohoto rozhodnutí,
- b) Jejíž trestní stíhání pro úmyslný trestný čin bylo zastaveno a neuplynulo 10 let od zkušební lhůty, nebo bylo trestním řízením rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání, kdy neuplynulo od tohoto rozhodnutí 5 let, je-li jednání v rozporu s požadavky na příslušníka,
- c) Která byla v posledních 5 letech uznána vinnou z přestupku či jiného správního deliktu, kterým spáchala přestupek nebo jiný správní delikt s požadavky na příslušníka,
- d) Vykazuje-li znaky závislosti na alkoholu nebo jiných psychotropních látkách.

Při posuzování bezúhonnosti není přihlíženo k zahlazení odsouzení dle zvláštního předpisu nebo k rozhodnutí prezidenta republiky, hledí se na občana, jako by nebyl odsouzen.

⁶ Zákon č. 361/2003 Sb., § 13, odst. 1. - o Služebním poměru příslušníků ozbrojených sborů

Testy **fyzické zdatnosti** upravuje NGRŘ č. 2/2010, kterým se stanoví požadavky na tělesnou zdatnost uchazečů o přijetí do služebního poměru příslušníka VS ČR a příslušníků VS ČR, ve kterém jsou uvedeny jednotlivé disciplíny a způsob vyhodnocování výsledků. Test se skládá:

- Člunkový běh na 4x10 metrů,
- celomotorický test (po dobu 2 minut opakovaně stoj spatný – dřep - leh na břicho – dřep - stoj spatný),
- klik – vzpor ležmo (opakovaně),
- sed – leh,
- běh na 1000 metrů.⁷

Výsledky testu fyzické zdatnosti jsou následně vyhodnoceny a při splnění 32 při splnění podmínky minimální hodnoty 2 bodů z každé disciplíny uchazeč je ohodnocen výsledkem „splnil“.

Osobní způsobilost je prokazována psychologickým vyšetřením na zjišťování osobnostních předpokladů na výkon funkce strážného nebo dozorce. V průběhu vyšetření vyplňují uchazeči osobnostní dotazníky, podrobují se testům a pohovoru s psychologem. Výsledkem je komplexní posouzení vhodnosti uchazeče pro výkon služby. při nesplnění podmínek může uchazeč absolvovat psychologické vyšetření až po uplynutí 2 let od konání předchozího vyšetření. Vyšetření vedou akreditovaní psychologové.

Přijetím písemné žádosti příslušné organizační jednotce začíná přijímací řízení do služebního poměru příslušníka Vězeňské služby České republiky. Pokud jsou všechna tabulková místa obsazena, přijímací řízení není započato. Organizační jednotka je oprávněna si ověřit, zda uchazeč splňuje podmínky přijetí do služebního poměru. Zpracovává jeho osobní údaje a je oprávněn si vyžádat osvědčení o bezúhonnosti žadatele

- a) Výpis z rejstříku trestů,
- b) Vyžádat výpis z evidence ministerstva a dalších orgánů veřejné správy,

⁷ NGRŘ č. 2/2010, kterým se stanoví požadavky na tělesnou zdatnost uchazečů o přijetí do služebního poměru příslušníka VS ČR a příslušníků VS ČR

- c) Provést šetření o bezúhonnosti žadatele nebo provedení šetření Policií České republiky.

Žadatel je písemně seznámen před přijetím do služebního poměru s textem služebního smlou, předpokládaným dnem vznikem, druhem, místem a dobou trvání služebního poměru, místem působiště, délkou dovolené, výší služebního příjmu, podmínkami pro výkon služby a podmínkami skončení služebního poměru.

„Přijetí občana do služebního poměru nelze odepřít z důvodu věku, rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu, manželského a rodinného stavu nebo povinností k rodině, jakož i k důvodu i z důvodu členství v odborových organizacích a jiných sdruženích s výjimkou případů, které stanoví tento zákon nebo zvláštní právní předpis.“⁸

Žadatel musí být písemně vyrozuměn o výsledku přijímacího řízení. Důvody vedoucí k nepřijetí se neoznamují.

3.2 Základní odborná příprava

Po přijetí do služebního poměru k příslušné organizační jednotce absolvuje každý nový zaměstnanec základní odbornou přípravu v Akademii Vězeňské služby České republiky podle zařazení do výkonu služby nebo práce v dané organizační jednotce. Předpokladem je splnění základních požadavků a kvalifikačních požadavků pro výkon stanovené funkce.

Základní odborná příprava se člení:

- **A** - Do této formy studia jsou zařazení všichni příslušníci Vězeňské služby České republiky bez rozdílů služebního zařazení. Po dobu dvanácti týdnů jsou školeni přednáškovou a výcvikovou formou. Základní odborná příprava je zakončena komplexní zkouškou a při splnění všech požadavků kladených na absolventa, obdrží vysvědčení a osvědčení,
- **B/1** - Je určena pro občanské zaměstnance, kteří jsou v přímém výkonu s vězni, ale nemají žádný podíl na realizaci programu zacházení. Především to jsou

⁸ Zákon č. 361/2003 Sb., §16, odst. 4 - o Služebním poměru příslušníků ozbrojených sborů

zaměstnanci logistiky, informatiky, ekonomického oddělení, personálního a správního oddělení. Výuka trvá zpravidla jeden týden a je realizována formou seminářů a přednášek. Zakončení se provádí písemným testem a při splnění požadovaného výsledku vydáním osvědčení,

- **B/2** - Je opět určena pro občanské zaměstnance v přímém kontaktu s vězni, ovšem tentokrát se podílí na programu zacházení s vězni. Do této skupiny patří sociální pracovníci, vychovatelé, speciální pedagogové a psychologové. Délka studia je šest týdnů a je realizována formou seminářů a přednášek. Studium je rozděleno do dvou částí. První je všeobecný základ na který navazuje profesní příprava. Základní odborná příprava je zakončena závěrečnou zkouškou a vydáním osvědčení,
- **B/3** - Je určen pro zdravotnický personál. Výuka probíhá formou přednášek a výcvikem v délce trvání jednoho týdne. Zakončena je písemným testem a vydáním osvědčení.
- **B/4** - Tato forma je určena pro občanské zaměstnance pracující na částečný pracovní úvazek a dalším pracovníkům, kteří vykonávají práci pro Vězeňskou službu České republiky a při výkonu práce přichází do styku s vězni. Školení je realizováno formou přednáškového bloku. Zakončena je odbornou rozpravou a vydáním osvědčení. Zařazení v kategorii B/4 jsou lékaři, duchovní, terapeuti.
- **I** - nástupní školení je určeno občanským zaměstnancům, kteří nepřichází do styku s obviněnými a odsouzenými. Výuka realizována v organizační jednotce formou samostudia. Zakončení je provedeno písemným testem, který zahrnuje průřez studovanou látkou a po úspěšném složení obdrží absolvent osvědčení.

Před základní odbornou přípravou absolvuje přípravné období, ve kterém získá přehled o činnosti v organizační jednotce. Přípravné období trvá zpravidla 4 - 8 týdnů, ve kterém jsou v souvislosti s nástupem do služebního pomru provedeny činnosti:

- a) Příslušník je vystrojen a seznámen s užíváním stejnokroje a dalších výstrojních doplňků,
- b) Příslušník je seznámen se zásadami vystupování, zdravení a dalšími pravidly služební zdvořilosti,
- c) Orientace v právních normách v aktuálním znění,
- d) Příslušník je seznámen se všemi typy střelných zbraní ve výzbroji Vězeňské služby, zvládnutí bezpečné manipulace se zbraněmi,

- e) Je seznámen s donucovacími prostředky a jejich používáním,
- f) Zvládnutí spojovacích prostředků pro komunikaci mezi příslušníky, především radiostanicemi,
- g) Získání představy o budově soudu, jeho velikosti a práci na jednotlivých strážních stanovištích (např. vchod do budovy soudu, služebna justiční stráže, činnost při soudním líčení, činnost doprovodu soudního vykonavatele za účelem soupisu movitého majetku pro dražbu, samotnou dražbu nebo předběžné opatření, finanční doprovod, návštěva dalších místních jednotek justiční stráže, seznámení se s činnostmi ve věznici.
- h) Seznámení s aktuálními mimořádnými událostmi ve Vězeňské službě
- i) Příslušník je postupně zařazován do výkonu služby za dohledu zkušenějšího příslušníka.

3.3 Specializační kurzy

Specializační kurzy jsou určeny pro všechny příslušníky ve služebním poměru, tak i občanské zaměstnance. Kurzy jsou pořádány pro jednotlivé skupiny podle zařazení do jejich funkcí nebo vykonávané práce od zaměstnanců na nejnižší úrovni až po vrcholný management Vězeňské služby ČR.

Ve specializačních kurzech je veden důraz na zvyšování odborných schopností, profesionality a znalostí v různých vědních disciplínách, na které jsou jednotlivé specializační kurzy zaměřeny. Jako příklad uvádím některé z aktuálních kurzů uvedených na stránkách Akademie Vězeňské služby ČR, cituji:

- „*Specializační kurz pro velitele místní jednotky JS,*
- *styk a práce s veřejností (Komunikace pro JS),*
- *specializační kurz pro strážné,*
- *Základy didaktiky,*
- *osobně sociální výcvik atd.*“⁹

⁹ <http://www.akademievs.cz/?m=1&s=2&typ=sub>

3.4 Systematické školení formou samostudia

V rámci služební a profesní přípravy jsou zaměstnanci věznic ve služebním poměru i občanští zaměstnanci pravidelně školeni a přezkušováni v programu služební a profesní přípravy formou samostudia, zvyšováním dovedností v sebeobraně a zlepšováním fyzické kondice. Služební a profesní příprava je rozdělena do jednotlivých témat, která seznamují zaměstnance věznice s danou problematikou. Zaměstnanci věznice jsou rozděleni do učebních skupin podle služebního zařazení a vykonávané pracovní náplně.

Služební příprava je vedena pod dohledem zkušeného a odborně vyškoleného instruktora.

Témata služební přípravy:

- Střelecká příprava a ostré školní střelby,
- tělesná příprava,
- sebeobrana a použití donucovacích prostředků,
- taktika a provedení služebního zákroku pod jednotným velením podle vnitřního předpisu,
- taktika a provedení eskort nebezpečných osob,
- znalost právních a interních předpisů,
- kondiční příprava a prověrka kondiční přípravy.

Profesní příprava je realizována formou školení se stanoveným lektorem nebo formou e-learningu prostřednictvím vedoucího na daném úseku, v případě příslušníků justiční stráže tuto činnost vykonává velitel místní jednotky, popřípadě velící příslušník zastupujícího velitele místní jednotky v době jeho nepřítomnosti.

Témata profesní přípravy:

- Bezpečnost práce,
- protipožární příprava,
- zdravotnická příprava,
- komunikace s vězněnými a civilními osobami,
- znalosti právních a vnitřních předpisů upravující výkon práce
- posilování právního vědomí, např. korupce, nedovolené styky,
- výchova k lidským právům a profesní etika,
- problematika ochrany informací.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CÍL VÝZKUMU

V praktické části oslovím příslušníky justiční stráže v oblasti č. 10, obvodu Krajského soudu v Ostravě při Vazební věznici v Olomouci, se zaměřením na potřebné znalosti k výkonu služby a přehledu o svém pracovišti jako nedílnou součást potřebnou k profesionálnímu výkonu služby na svěřeném místě nebo úseku.

4.1 výzkumná technika

Pro výzkum jsem zvolil kvantitativní metodu - dotazník, pro jeho vysoce efektivní techniku a možnosti v krátkém čase oslovit velké množství respondentů. U dotazníku je zvýšená náročnost na dotazovaného, neboť se může uchýlit „přeskočení“ otázky nebo dokonce k jejímu nevyplnění. Další nevýhodou může být správné pochopení výzkumné otázky či její špatné vyložení a následné zkreslení výsledku.

4.2 formulace hypotéz

Hypotézy jsou stanoveny na základě vlastních zkušeností z výkonu služby u justiční stráže a obecně známých skutečností ze statistik ve Vazební věznici v Olomouci. Tyto hypotézy jsou:

HYPOTÉZA 1

Více než 75% příslušníků justiční stráže v oblasti č. 10 spadající pod Vazební věznici v Olomouci má vědomosti o svém pracovišti.

HYPOTÉZA 2

Více než 75% respondentů zná místa působnosti justiční stráže v oblasti č. 10 spadající pod Vazební věznici v Olomouci.

HYPOTÉZA 3

Více než 75% respondentů má znalost, že ve Vazební věznici v Olomouci je více příslušníků vězeňské stráže než příslušníků justiční stráže.

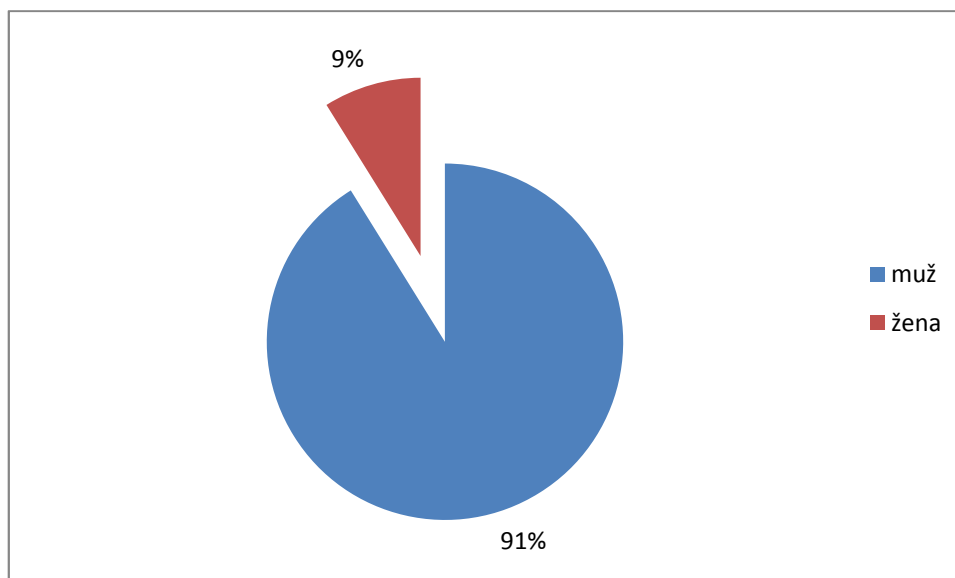
4.3 výzkumný vzorek

Pro účely dotazníkového šetření bylo rozdáno 106 ks dotazníků, z nichž se zpátky vrátilo 79 vyplněných.

Zkoumaný vzorek představují příslušníci justiční stráže v oblasti 10, obvodu Krajského soudu v Ostravě, pobočce v Olomouci spadající pod Vazební věznici v Olomouci, jejichž počet je shodný s počtem rozdaných dotazníků. Chtěl bych podotknout, že přístup k vyplnění a vrácení dotazníku ze strany příslušníků justiční stráže byl velice vstřícný a pohotový. Vrácení 79 ks dotazníků v poměrně krátkém časovém úseku navzdory čerpání dovolené, pracovním neschopnostem, rehabilitacím u části příslušníků, vystihuje vstřícnost a ochotu, dobré vztahy mezi příslušníky justiční stráže spadajícími pod Vazební věznici v Olomouci.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

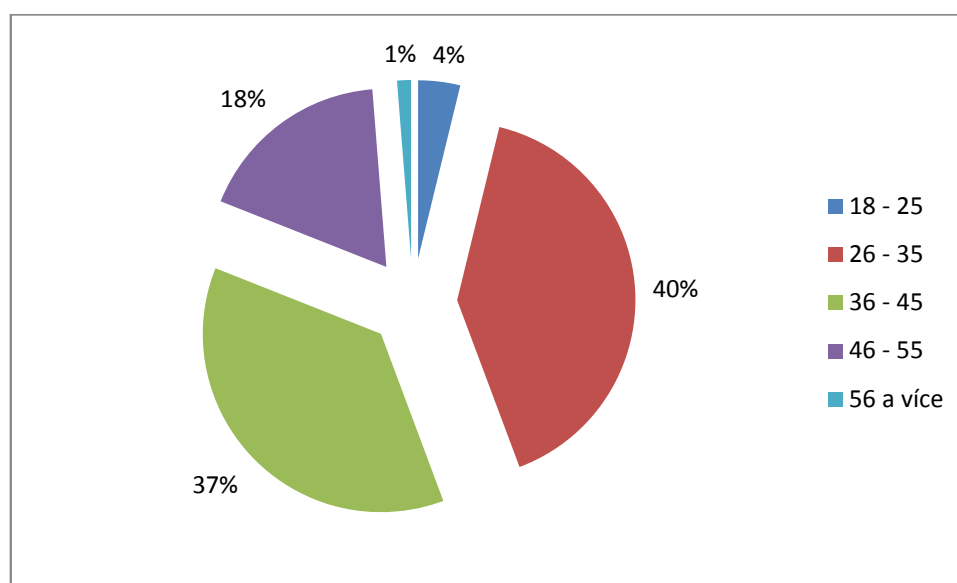
Graf č. 1 ukazuje, že 72 respondentů je mužského pohlaví a 7 respondentů pohlaví opačného. Zde se ukazuje, že většina příslušníků justiční stráže v oblasti 10, Krajského soudu v Ostravě, pobočka Olomouc je mužského pohlaví.

Graf č. 1 - rozdělení pohlaví respondentů

Otázka č. 2: Kolik je Vám let?

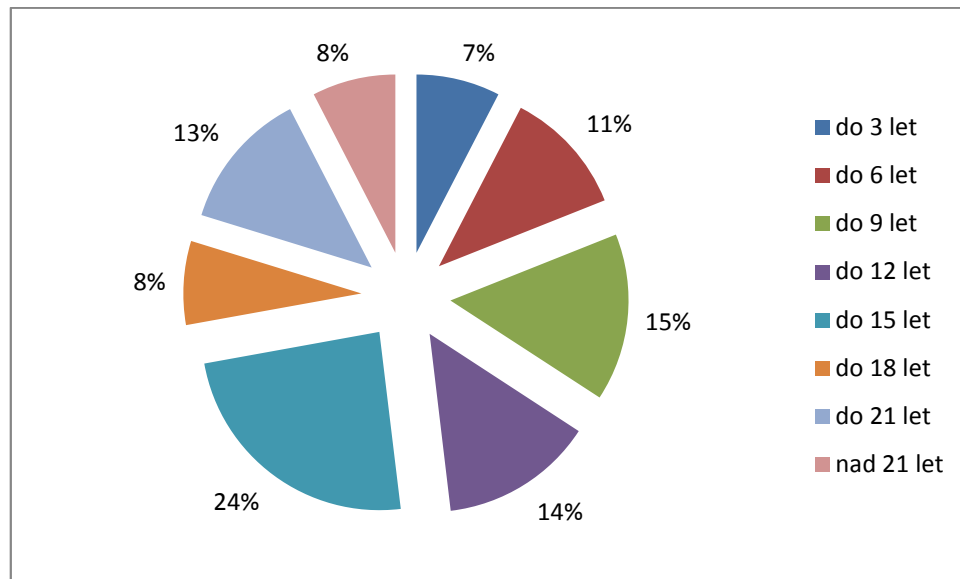
Z grafu č. 2 je patrné, že nejpočetněji zastoupenou skupinou je 32 příslušníků justiční stráže ve věkovém rozmezí od 26 do 35 let. Je následována věkovou skupinou od 36 - 45 let v počtu 29 respondentů. Již méně početnou skupinou je 14 respondentů mezi 46 - 55 lety. Nejméně zastoupeny jsou věkové skupiny 18 - 25 let a od 56 let a více, kdy u první skupiny udali věk v daném rozmezí jen 3 dotazovaní a v druhé skupině pouze 1 respondent.

Graf č. 2 - věkové rozpětí zkoumaného vzorku

Otázka č. 3: Jak dlouho jste ve služebním poměru příslušníka Vězeňské služby České republiky?

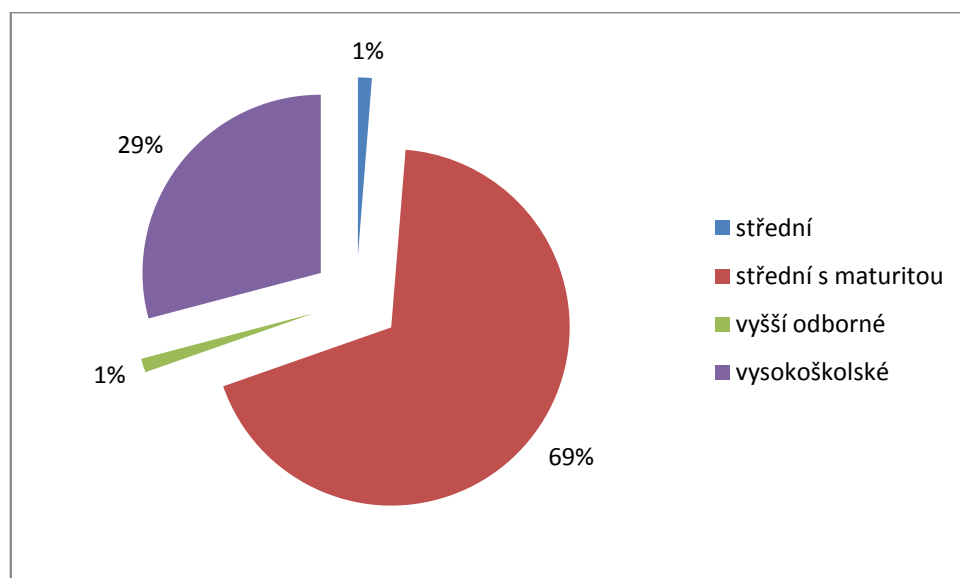
Obrázek č. 3 ukazuje, že 19 respondentů ve služebním poměru je do 15 let. Druhou nejpočetnější skupinou je 12 příslušníků do 9 let výkonu služby. Následuje 11 příslušníků do 12 odsloužených let, 10 respondentů s délkou služby do 21 let, 9 příslušníků do 6 odsloužených let. Poslední tři věkové skupiny do 3, do 18 a nad 21 let mají stejné zastoupení v počtu 6 respondentů.

Graf č. 3 - počet odsloužených let u VSČR

Otázka č. 4: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

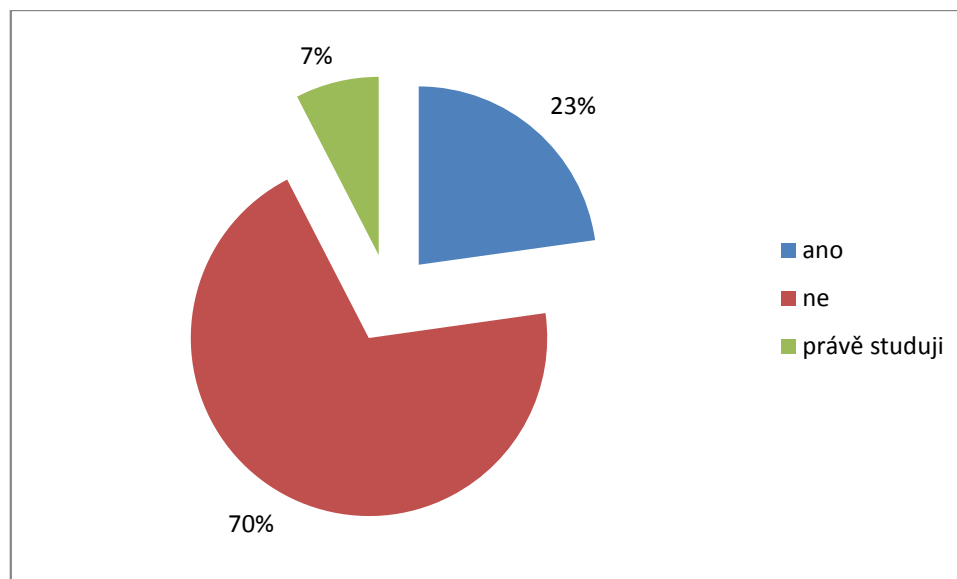
Graf č. 4 ukazuje nejvyšší zastoupení dosaženého vzdělání ve střední škole s maturitou, kterou má 54 respondentů. Vysokoškolské vzdělání má z oslovených respondentů 23 příslušníků. Vyšší odborné vzdělání je zastoupeno 1 respondentem. Jeden z příslušníků absolvoval střední školu bez maturity.

Graf č. 4 - dosažené vzdělání

Otázka č. 5: Uvažujete o zvýšení vzdělání?

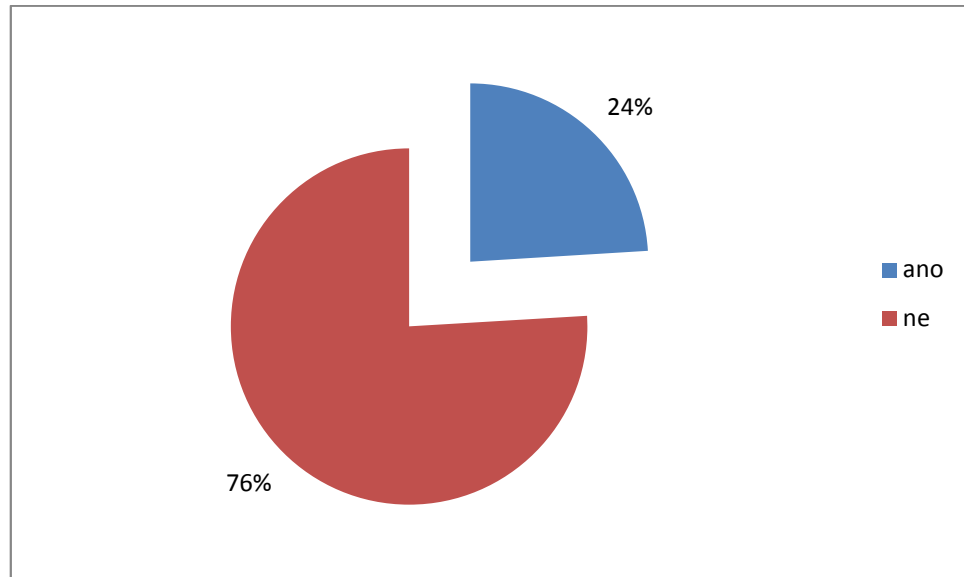
O možnosti studovat, zvyšovat si kvalifikaci a podmínky pro lepší uplatnění ve Vězeňské službě České republiky uvažuje 18 respondentů, 6 respondentů v současné době navštěvuje školu a zvyšuje si vzdělání. Nejvíce zastoupená skupina v počtu 55 respondentů v současnosti neuvažuje o zvýšení zaměstnání.

Graf č. 5 - zájem o zvýšení vzdělání

Otázka č. 6: Pracujete ve směnném režimu?

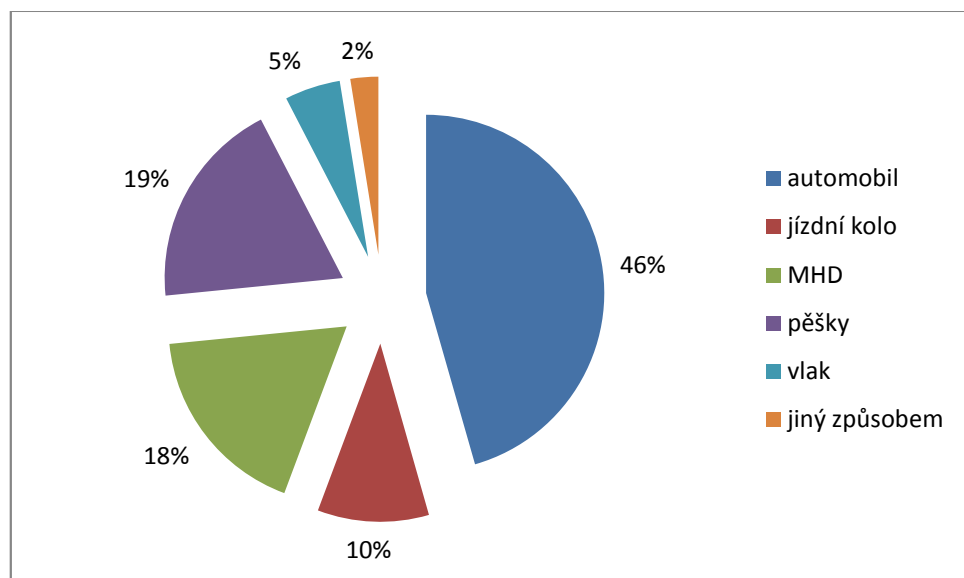
Z následujícího obrázku je patrné, že převážná část respondentů pracuje v denním režimu. Ve směnném režimu pracuje 19 příslušníků, v denním režimu 60 dotazovaných.

Graf č. 6 - rozdělení pracovní doby

Otázka č. 7: Jak se nejčastěji dopravujete do zaměstnání?

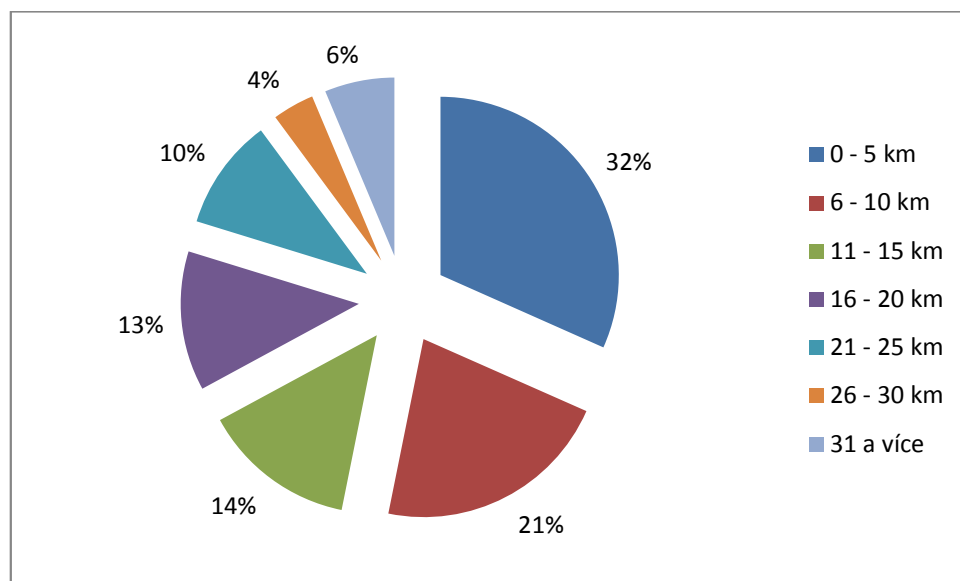
Nejčastějším dopravním prostředkem, který respondenti využívají při cestě do zaměstnání je automobil, který uvedlo 36 dotazovaných. Následujících 15 respondentů nejraději chodí do zaměstnání pěšky, 14 využívá služeb městské hromadné dopravy, 8 využívá jízdní kolo, 4 vlakové spojení. Samotnou autobusovou dopravu využívají 2 respondenti.

Graf č. 7 - způsob dopravy do zaměstnání

Otázka č. 8: Jakou vzdálenost urazíte při cestě do zaměstnání?

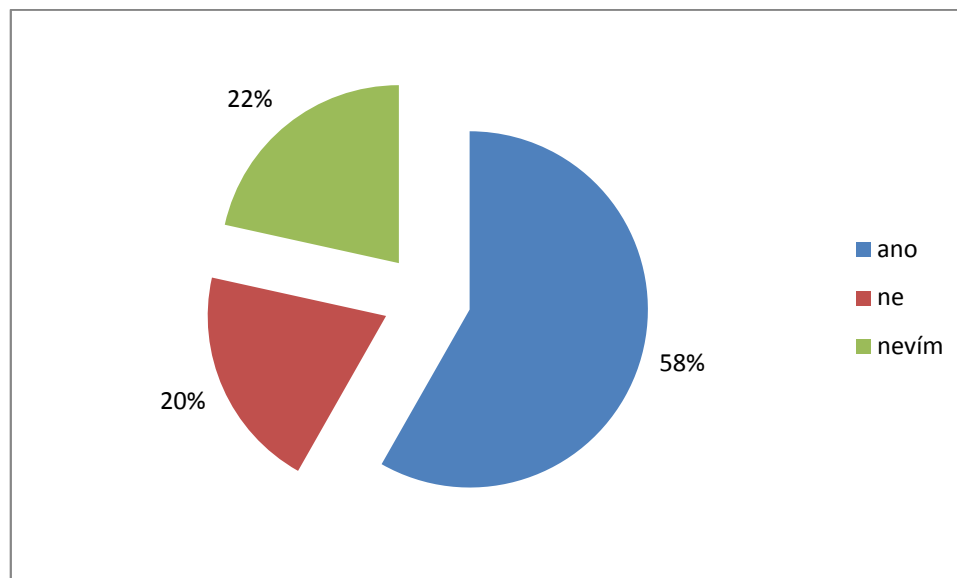
Z výzkumného vzorku bydlí 25 respondentů ve vzdálenosti 0 - 5 km od místa výkonu služby. Další početnou skupinou je 17 dotazovaných, kteří urazí cestu dlouhou 6 - 10 km. Vzdálenost 11 - 15 km pravidelně dojíždí 11 respondentů, 16 - 20 km absolvuje 10 dotazovaných, 8 příslušníků dojíždí 21 - 25 km, 5 příslušníků překonává cestu delší než 31 km. Nejméně početnou skupinou překonávající vzdálenost 26 - 30 km dojíždí 3 respondenti.

Graf č. 8 - vzdálenost do zaměstnání

Otázka č. 9: Je při Vazební věznici v Olomouci více příslušníků vězeňské stráže než příslušníků justiční stráže?

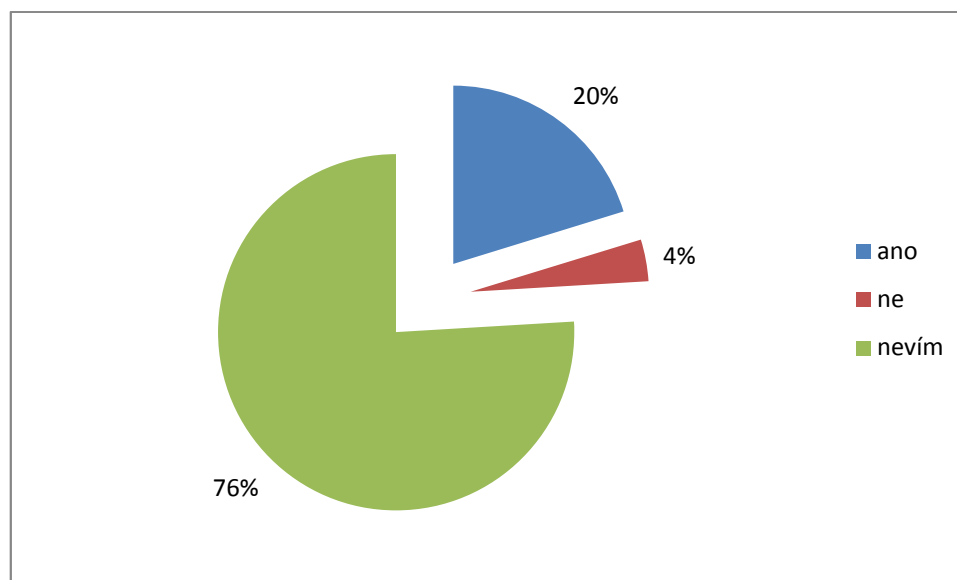
Souhlasnou odpověď označilo v dotazníku 46 respondentů, 16 respondentů uvedlo nesouhlas s položenou otázkou a 17 zbývajících uvedlo, že neví jaký je poměr mezi příslušníky vězeňské a justiční stráže při Vazební věznici v Olomouci.

Graf č. 9 - poměr příslušníků ve VV Olomouc

Otázka č. 10: Byla Vazební věznice v Olomouci dostavěna v roce 1902?

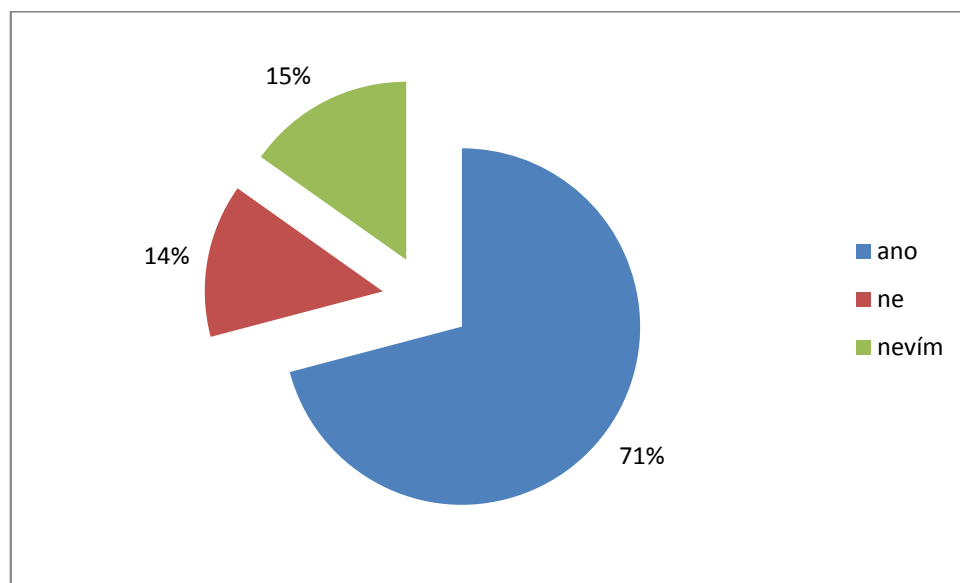
Graf č. 10 ukazuje 16 odpovědí potvrzující dostavění Vazební věznice v roce 1902, 3 respondenti uvedli, že se tak nestalo. Nejvíce respondentů uvádí, že nezná termín dostavení Vazební věznice v Olomouci v počtu 60 odpovědí.

Graf č. 10 - dostavba VV Olomouc

Otázka č. 11: Patří pod Vazební věznici v Olomouci v oblasti č. 10 - obvod Krajského soudu v Ostravě - 11 místních jednotek justiční stráže?

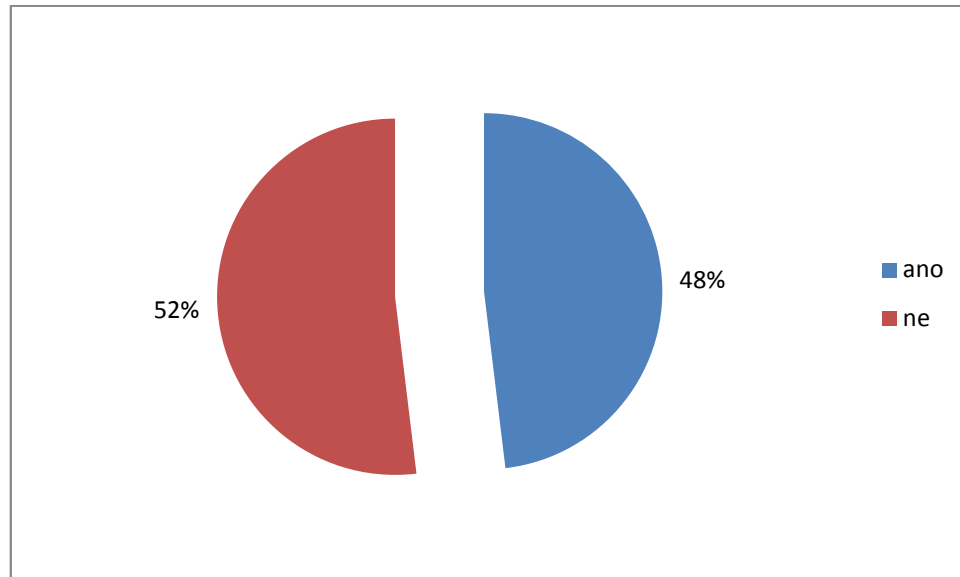
Z grafu č. 11 vyplývá, že 56 příslušníků potvrzuje přítomnost 11 jednotek justiční stráže spadající pod Vazební věznici v Olomouci. Dalších 11 ve své odpovědi tuto skutečnost vyvrací nesouhlasem a zbývajících 12 příslušníků nezná počet místních jednotek spadajících pod organizační jednotku.

Graf č. 11 - počet místních jednotek JS

Otázka č. 12: Byl/a jste za dobu trvání služebního poměru trvale převelen/a k jiné jednotce justiční stráže?

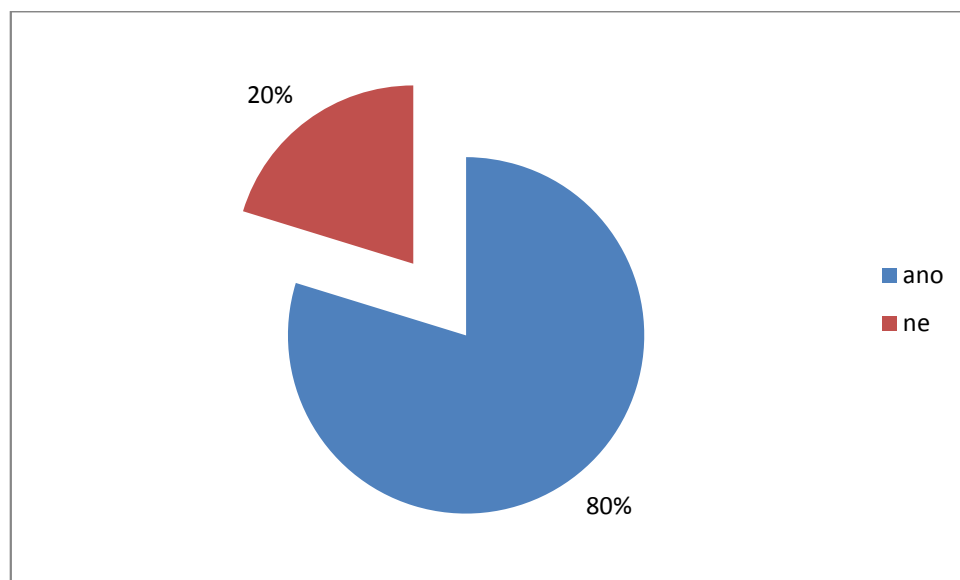
Z obrázku č. 12 vyplývá, že 38 respondentů vykonávalo trvale službu v jiné jednotce justiční stráže a osvojili si specifika dané jednotky, které mohli srovnávat a případně i realizovat nabitě zkušenosti v novém působišti. Naproti tomu 41 respondentů uvádí, že jsou stále přiděleni u jednotky od nástupu do výkonu služby příslušníka Vězeňské služby České republiky.

Graf č. 12 - trvalé převelení k jiné jednotce JS

Otázka č. 13: Prošel/a jste zkušeností s výkonem služby u jiné jednotky justiční stráže např. v rámci výpomoci?

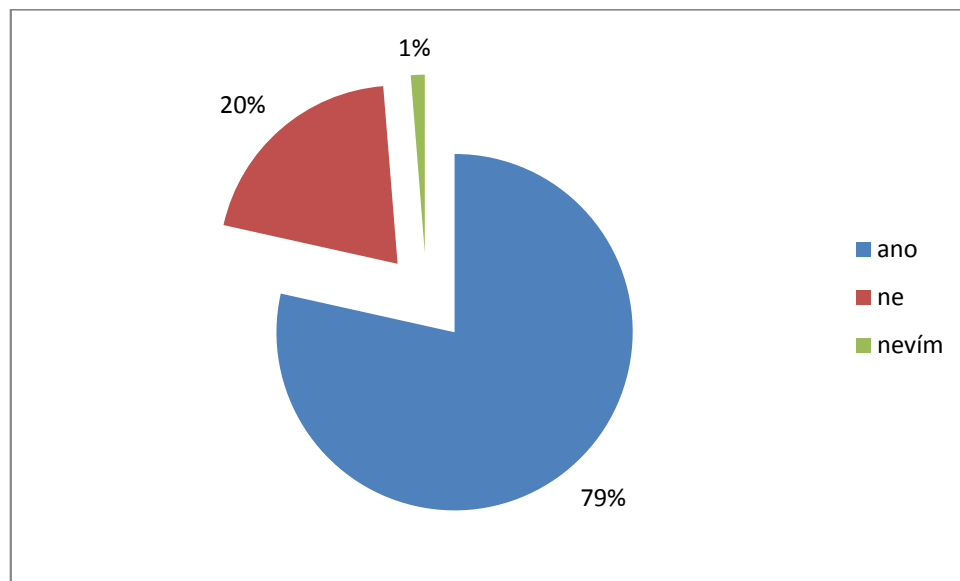
Z grafu č. 13 je patrné, že 63 příslušníků prošlo zkušeností v rámci výpomoci u jiné jednotky justiční stráže a mělo možnost se seznámit s odlišnostmi ve výkonu služby v dané jednotce. Naproti tomu uvádí 16 příslušníků, že ještě nikdy nebyli využiti k fyzickému zajištění výpomoci u jiné jednotky justiční stráže.

Graf č. 13 - zkušenost s výpomocí u jiné jednotky justiční stráže

Otázka č. 14: Nachází se ohlašovna požárů v budově soudu na služebně justiční strážě?

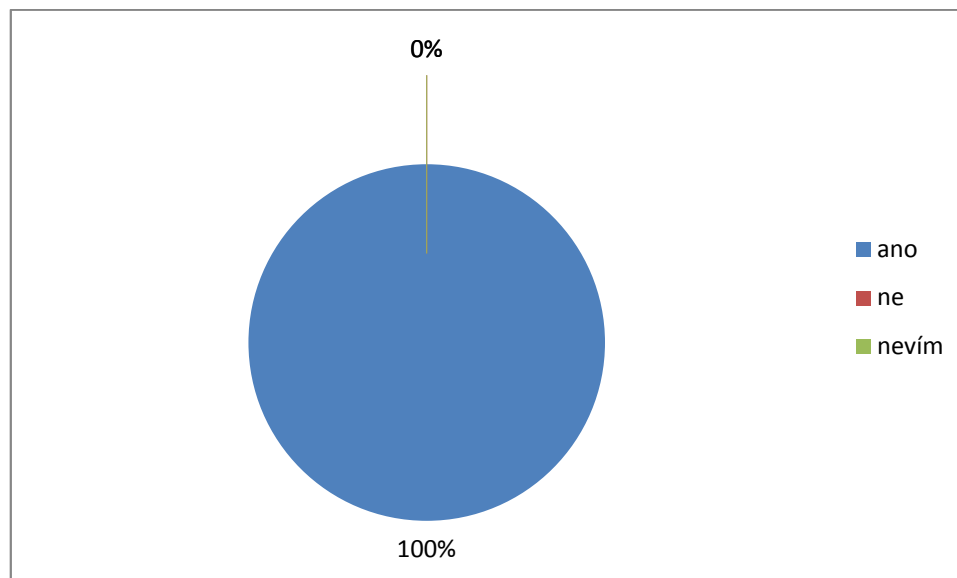
Ze získaných odpovědí se 62 dotazovaných vyjádřilo souhlasem, že je služebna justiční strážě zároveň ohlašovnou požárů. Dalších 16 uvedlo, že není služebna ohlašovnou požárů a 1 dotazovaný neví, jestli je služebna justiční strážě ohlašovnou požárů.

Graf č. 14 - ohlašovna požárů

Otázka č. 15: Je strážní stanoviště č. 1. v oblasti č. 10 na hlavním vchodě do budovy soudu?

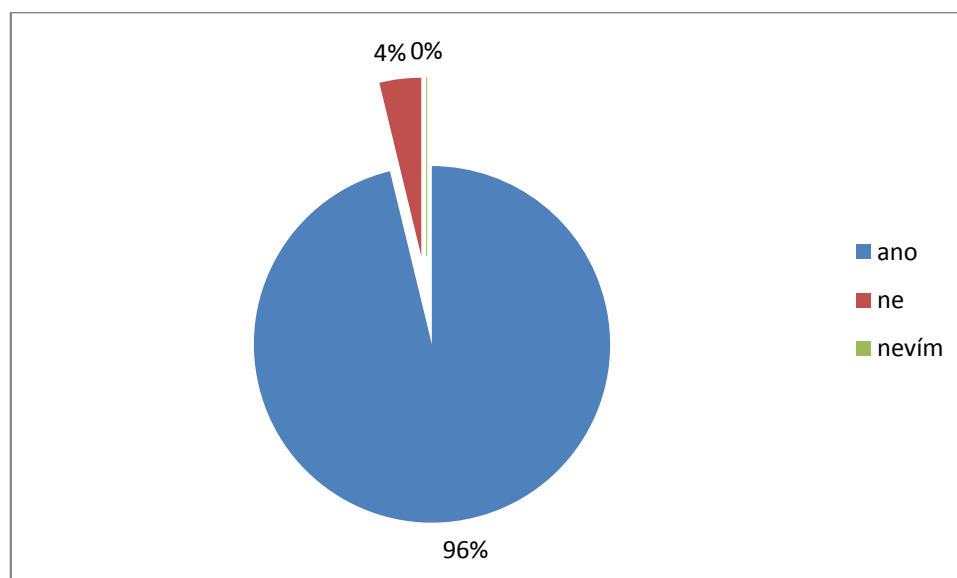
Jak ukazuje graf č. 15, všichni respondenti shodně uvedli možnost, že strážní stanoviště v oblasti č. 10, v obvodu Krajského soudu v Ostravě spadající po Vazební věznici v Olomouci je na hlavním vchodě do budovy soudu.

Graf č. 15 - strážní stanoviště č. 1, vchod do budovy soudu

Otázka č. 16: Je strážní stanoviště č. 2 v oblasti č. 10 na služebně justiční stráž?

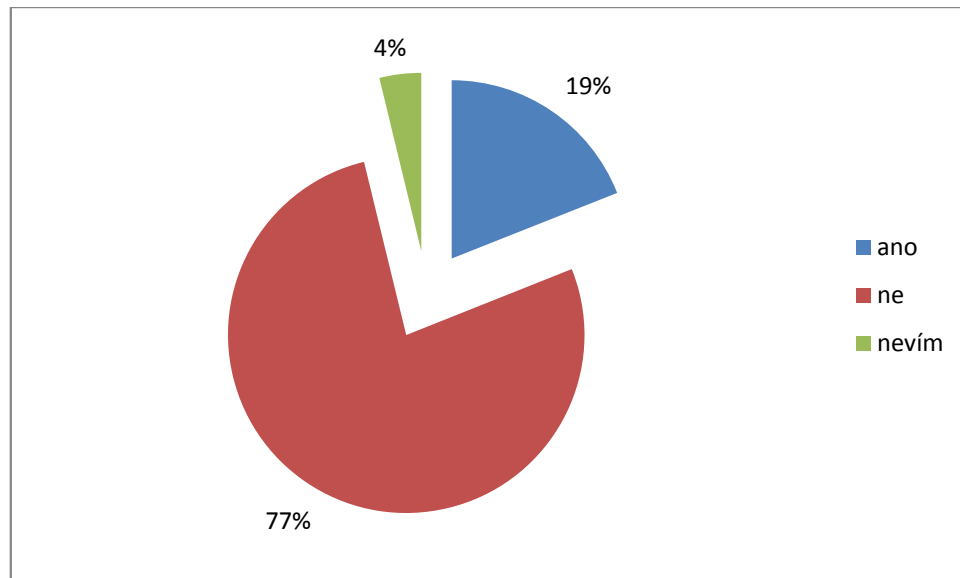
Získaná data z dotazníku uvedená v grafu č. 16 ukazují 76 odpovědí, že strážní stanoviště č. 2 v oblasti č. 10, v obvodu Krajského soudu v Ostravě při Vazební věznici v Olomouci je služebna justiční stráž, 3 dotazovaní uvedli, že strážní stanoviště č. 2, není služebnou justiční stráž. Možnost „nevím“ nebyla nikým z dotazovaných zvolena.

Graf č. 16 - strážní stanoviště č. 2, služebna justiční stráž

Otázka č. 17: Spadá justiční stráž při Okresním soudu v Jeseníku pod Vazební věznici v Olomouci?

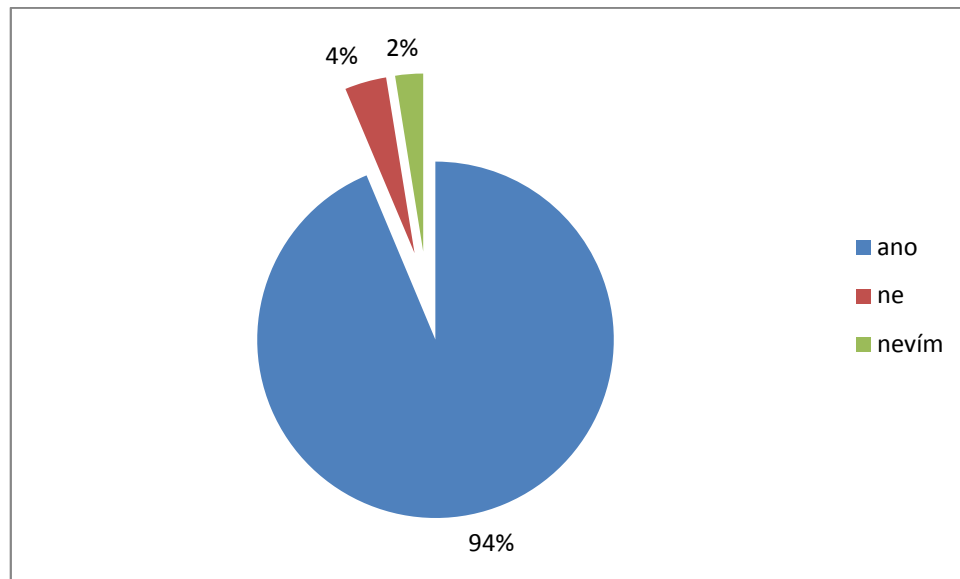
Z grafu je patrné, že příslušníci mají přehled o umístění místních jednotek v oblasti č. 10 v obvodu Krajského soudu v Ostravě. Záporné stanovisko zaznamenalo 61 dotazovaných, kladně se vyjádřilo 15 dotazovaných a možnost nevím byla vybrána 3 respondenty.

Graf č. 17 - spádovost Okresního soudu v Jeseníku

Otázka č. 18: Zabezpečuje justiční stráž po stránce personální a logistické Vazební věznice Olomouc?

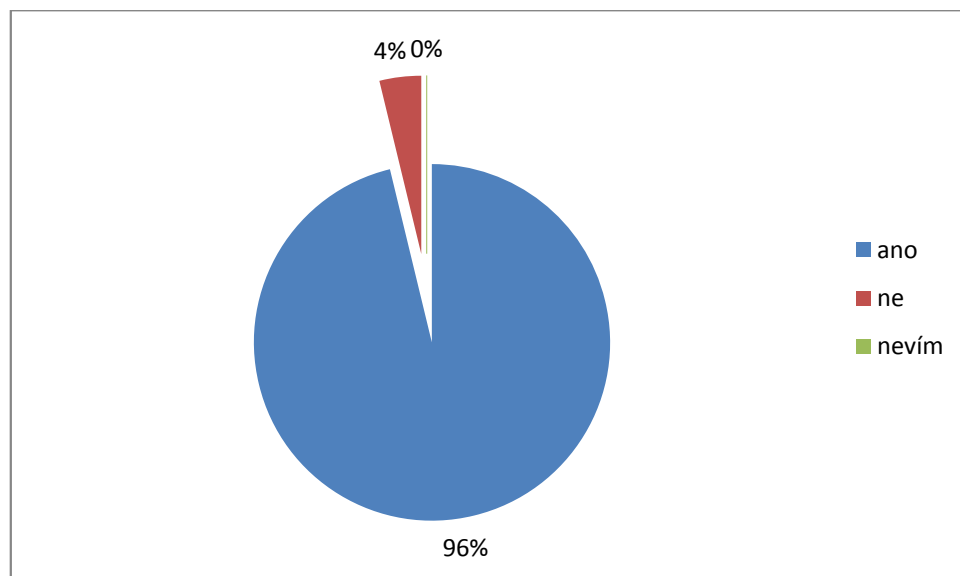
V otázce zabezpečení justiční stráže Vazební věznicí v Olomouci po personální a logistické stránce je vysoké povědomí o správnosti tohoto výroku. Správnost potvrdilo 74 respondentů, další 3 uvedli opačnou odpověď. Zbývající 2 respondenti neví, kdo zajišťuje a zabezpečuje justiční stráž v oblasti č. 10, obvodu Krajského soudu v Ostravě.

Graf č. 18 - zabezpečení justiční stráže

Otázka č. 19: Musí být služebna justiční stráže vybavena hasicím přístrojem?

Jak vyplývá z grafu č. 19, respondenti převážnou většinou odpovídají v 76 případech, že musí být na služebně hasicí přístroj. Zbývající 3 respondenti nejsou přesvědčeni o povinnosti mít na služebně hasicí přístroj. K možnosti nevím se nevyjádřil žádný z respondentů.

Graf č. 19 - vybavenost služebny hasicím přístrojem

4.4 verifikace hypotéz

HYPOTÉZA H 1 - Více než 75% příslušníků justiční stráže v oblasti č. 10 spadající pod Vazební věznici v Olomouci má vědomosti o svém pracovišti.

Komparací otázek a grafů č. 10, 14, 15, 16, 18 a 19, lze hypotézu jen **částečně verifikovat**. V otázce č. 10 uvádí 76% respondentů, že neví o době dostavění Vazební věznice v Olomouci, 20% zná dobu dostavby a 4% dotazovaní tvrdí, že nebyla Vazební věznice v Olomouci v roce 1902 dostavěna. Příslušníci justiční stráže nemají povědomí o době dostavění Vazební věznice v Olomouci, proto nelze zcela úplně verifikovat H 1. Ve zbývajících otázkách je překročena hranice 75% pro potvrzení H 1, kde příslušníci prokazují potřebné vědomosti o svém pracovišti, které uplatňují v přímém výkonu služby v přidělených jednotkách justiční stráže.

HYPOTÉZA H 2 - Více než 75% respondentů zná místa působnosti justiční stráže v oblasti č. 10 spadající pod Vazební věznici v Olomouci.

K verifikaci H 2 jsem použil komparací otázek a grafů č. 11 a 17. V otázce č. 11 odpovědělo 71% dotazovaných, že v oblasti č. 10, obvodu Krajského soudu v Ostravě při Vazební věznici v Olomouci je 11 místních jednotek justiční stráže. Druhá část dotazovaných tj. 14% zastává názor, že počet jednotek v oblasti je jiný a 15 % neví jak na otázku odpovědět. U otázky č. 17 správně uvádí 77% dotazovaných, že jednotka justiční stráže nepatří do oblasti č. 10. Dalších 19 % respondentů zastává stanovisko, které zahrnuje výše uvedenou jednotku do oblasti č. 10 a zbývajících 4% neví, jestli mohou či nemohou zařadit jednotku do této oblasti.

Hypotézu H 2 lze považovat jen za **částečně verifikovanou**, protože v otázce č. 11 není dodržena 75% hranice pro verifikaci hypotézy na rozdíl od otázky č. 17, kde tato hranice byla překročena, i když jen o 2% body. Přestože byla H 2 jen částečně verifikována, lze podle výsledků usoudit, že příslušníci mají povědomí o dalších jednotkách v oblasti č. 10.

HYPOTÉZA H 3 - Více než 75% respondentů má znalost, že ve Vazební věznici v Olomouci je více příslušníků vězeňské stráže než příslušníků justiční stráže.

Ověření H 3 jsem provedl na základě otázky a grafu č. 9, kdy 58% respondentů souhlasí s větším počtem příslušníků vězeňské stráže, 21% respondentů nepřipouští větší počet příslušníků vězeňské stráže nad příslušníky justiční stráže. Do skupiny, která nemá ponětí o početním rozdílu mezi příslušníky je 22% respondentů. Výsledky z výzkumu dokazují a mohu konstatovat, že H 3 **nebyla verifikována**.

ZÁVĚR

V bakalářské práci na téma „Historie a současnost ostrahy soudů“ jsem se snažil přiblížit fyzickou a technickou ostrahu a ochranu soudů na území České republiky od vzniku trojinstančního systému soudů v roce 1850 až po současné pojetí, zajišťované příslušníky justiční stráže v rámci Vězeňské služby České republiky.

Historie okresních nebo krajních soudních věznic je opomíjené téma, které by si zcela jistě zasloužilo více pozornosti a nedostatečná dokumentace činnosti těchto soudních věznic v rámci ostrahy se bude již těžce dohánět.

Po přijetí zákona č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční stráži dochází k nepřetržité ostraze soudních budov, státních zastupitelství a ministerstva spravedlnosti. Ukazuje se, že tato cesta je správná vzhledem k mimořádným událostem od začátku působení justiční stráže. Rozmach organizovaného zločinu v novodobé historii České republiky, jeho potírání jen potvrzuje důležitost ochrany soudců, zaměstnanců soudů a zabezpečení klidného průběhu soudního jednání.

Provedený výzkum zaměřený na příslušníky justiční stráže v oblasti č. 10, Krajského soudu v Ostravě při Vazební věznici v Olomouci potvrzuje, že příslušníci v této oblasti mají potřebné znalosti a vědomosti k výkonu služby na svěřeném úseku. Z výzkumu je dále patrné, že slabším článkem budou vědomosti, které nejsou v souběhu s přímým výkonem služby a pro většinu příslušníků jsou okrajovou záležitostí. Týká se to především historie Vazební věznice v Olomouci a poměru mezi příslušníky vězeňské a justiční stráže, kdy jsem předpokládal vyšší procentuální výsledek z odevzdaných odpovědí.

V posledních letech se debatuje o budoucnosti justiční stráže a možném nahrazení na určitých místech výkonu služby bezpečnostními agenturami. Nechci popírat odbornou připravenost bezpečnostních agentur, jejich personální složení nebo případné pravomoci při střežení justičních objektů. Za sebe mohu podotknout, že takovým činem by se vrátila ostraha justiční areálů „o několik let zpět“.

A budoucnost justiční stráže, jakým směrem by se měla ubírat?

Z vlastní praxe za necelých patnáct let ve službě u justiční stráže, pokud bych měl tu možnost, směřoval bych justiční stráž směrem k Policii ČR. Výkon služby u justiční stráže má více shodných prvků ve výkonu služby právě s Policií ČR než s Vězeňskou službou ČR. V případě reorganizace např. jako Justiční policie by mohla převzít všechny činnosti

od pořádkové služby Policie ČR, jako jsou eskortování osob vyhýbajících se soudnímu jednání, eskortování zadržených osob k vazebnímu jednání z cely předběžného zadržení atd. Ovšem to je námět spíše do diskuze.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Zákony a předpisy VS ČR:

Zákon č. 555/1992 Sb., o vězeňské službě a justiční strážní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků ozbrojených sborů, ve znění pozdějších předpisů.

Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 500/2002, o zásadách zabezpečení justičních objektů.

NGŘ č. 2/2010, kterým se stanoví požadavky na tělesnou zdatnost uchazečů o přijetí do služebního poměru příslušníka VS ČR a příslušníků VS ČR.

Literatura:

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000, 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

HÁLA, Jaroslav. *Teorie a praxe vězeňství*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1999, 103 s. ISBN 80-7040-376-4.

HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2., dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, 183 s. ISBN 80-86708-30-6.

KÝR, Aleš. *Památník Pankrác: expozice Vězeňské služby České republiky*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 1999, 83 s.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva*. Vyd. 1. Praha: Themis, 1997, 178 s., [88] s. obr. příl. ISBN 8085821524.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva*. Vyd. 1. Praha: Police history, 1999, 230 s., [96] s. obr. příl. ISBN 8090267009.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva*. Vyd. 1. Praha: Police history, 2001, 230 s., 187 obr. a foto příl. ISBN 8086477010.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva*. Vyd. 1. Praha: Police history, 2011, ISBN 978-80-86477-55-8.

MEZNÍK, Jiří, Věra KALVODOVÁ a Josef KUČHTA. *Základy penologie*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1995, 75 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 132. ISBN 802101248x.

RADVAN, Eduard a Michal VAVŘÍK. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012, 62 s. ISBN 978-80-87182-25-3.

SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007, 80 s. ISBN 9788073722876.

VLACH, František, SŮVA Antonín, HEČKOVÁ, Renáta, *Základní odborná příprava příslušníků A.*, IVVS, 2012.

VLACH, František, SŮVA Antonín, HEČKOVÁ, Renáta, *Základní odborná příprava občanských zaměstnanců – B1*, IVVS, 2006.

VLACH, František, SŮVA Antonín, HEČKOVÁ, Renáta, *Základní odborná příprava občanských zaměstnanců, kteří se přímo podílejí na vytváření a realizaci programu zacházení s odsouzenými – B2*, IVVS, 2012.

VLACH, František, SŮVA Antonín, HEČKOVÁ, Renáta, *Základní odborná příprava občanských zaměstnanců – B3*, IVVS, 2006.

Periodika:

Časopis České vězeňství

Historická penologie 2/2010

Historická penologie 3/2010

Historická penologie 1/2014

Internetové zdroje:

<http://www.vscr.cz>

<http://www.akademievs.cz>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

NGŘ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky.

VS ČR Vězeňská služba České republiky

VV Vazební věznice.

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Graf č. 1 - rozdělení pohlaví respondentů
- Graf č. 2 - věkové rozpětí zkoumaného vzorku
- Graf č. 3 - počet odsloužených let u VSČR
- Graf č. 4 - dosažené vzdělání
- Graf č. 5 - zájem o zvýšení vzdělání
- Graf č. 6 - rozdělení pracovní doby
- Graf č. 7 - způsob dopravy do zaměstnání
- Graf č. 8 - vzdálenost do zaměstnání
- Graf č. 9 - poměr příslušníků ve VV Olomouc
- Graf č. 10 - dostavba VV Olomouc
- Graf č. 11 - počet místních jednotek JS
- Graf č. 12 - trvalé převelení k jiné jednotce JS
- Graf č. 13 - zkušenost s výpomocí u jiné jednotky justiční stráže
- Graf č. 14 - ohlašovna požárů
- Graf č. 15 - strážní stanoviště č. 1, vchod do budovy soudu
- Graf č. 16 - strážní stanoviště č. 2, služebna justiční stráže
- Graf č. 17 - spádovost Okresního soudu v Jeseníku
- Graf č. 18 - zabezpečení justiční stráže
- Graf č. 19 - vybavenost služebny hasicím přístrojem

SEZNAM TABULEK

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážená kolegyně, vážený kolego

Dovoluji si Vás tímto požádat o spolupráci při dotazníkovém šetření malého rozsahu, který je součástí bakalářské práce na téma: **Historie a současnost ostrahy soudů.**

Prosím Vás o vyplnění anonymního dotazníku. Veškerá data z dotazníku budou sloužit pouze ke zpracování praktické části mé bakalářské práce. Vybrané odpovědi zakroužkujte.

Děkuji za spolupráci.

pprap. Radek Hříbek

1) Jaké je Vaše pohlaví?

- a) muž b) žena

2) Kolik je Vám let?

- a) 18 – 25 b) 26 – 35 c) 36 – 45 d) 46 – 55
e) 56 a více

3) Jak dlouho jste ve služebním poměru příslušníka Vězeňské služby České republiky?

- a) do 3 let b) do 6 let c) do 9 let d) do 12 let e) do 15 let f) do 18 let
g) do 21let h) nad 21 let

4) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) střední b) střední s maturitou
c) vyšší odborné d) vysokoškolské

5) Uvažujete o zvýšení vzdělání?

- a) ano b) ne c) právě studuji

6) Pracujete ve směnném režimu?

- a) ano b) ne

7) Jak se nejčastěji dopravujete do zaměstnání?

- a) autem b) na kole c) MHD d) pěšky e) vlakem
f) jiným způsobem:

8) Jakou vzdálenost urazíte při cestě do zaměstnání?

- a) 0 – 5 km b) 6 – 10 km c) 11 – 15 km d) 16 – 20 km e) 21 – 25 km
f) 26 – 30 km g) 31km a více

9) Je při Vazební věznici v Olomouci více příslušníků vězeňské stráže než příslušníků justiční stráže?

- a) ano b) ne c) nevím

10) Byla Vazební věznice v Olomouci dostavěna v roce 1902?

- a) ano b) ne c) nevím

11) Patří pod Vazební věznici v Olomouci v oblasti č. 10 - obvod Krajského soudu v Ostravě - 11 místních jednotek Justiční stráže?

- a) ano b) ne c) nevím

12) Byl/a jste za dobu trvání služebního poměru trvale převelen/a k jiné jednotce Justiční stráže?

- a) ano b) ne

13) Prošel/a jste zkušeností s výkonem služby u jiné jednotky Justiční stráže např. v rámci výpomoci?

- a) ano b) ne

14) Nachází se ohlašovna požárů v budově soudu na služebně justiční stráže?

- a) ano b) ne c) nevím

15) Je strážní stanoviště č. 1. v oblasti č. 10 na hlavním vchodě do budovy soudu?

- a) ano b) ne c) nevím

16) Je strážní stanoviště č. 2. v oblasti č. 10 na služebně justiční stráže?

- a) ano b) ne c) nevím

17) Spadá justiční stráž při Okresním soudu v Jeseníku pod Vazební věznici v Olomouci?

- a) ano b) ne c) nevím

18) Zabezpečuje justiční stráž po stránce personální a logistické Vazební věznice Olomouc?

- a) ano b) ne c) nevím

19) Musí být služebna justiční stráže vybavena hasicím přístrojem?

- a) ano b) ne c) nevím